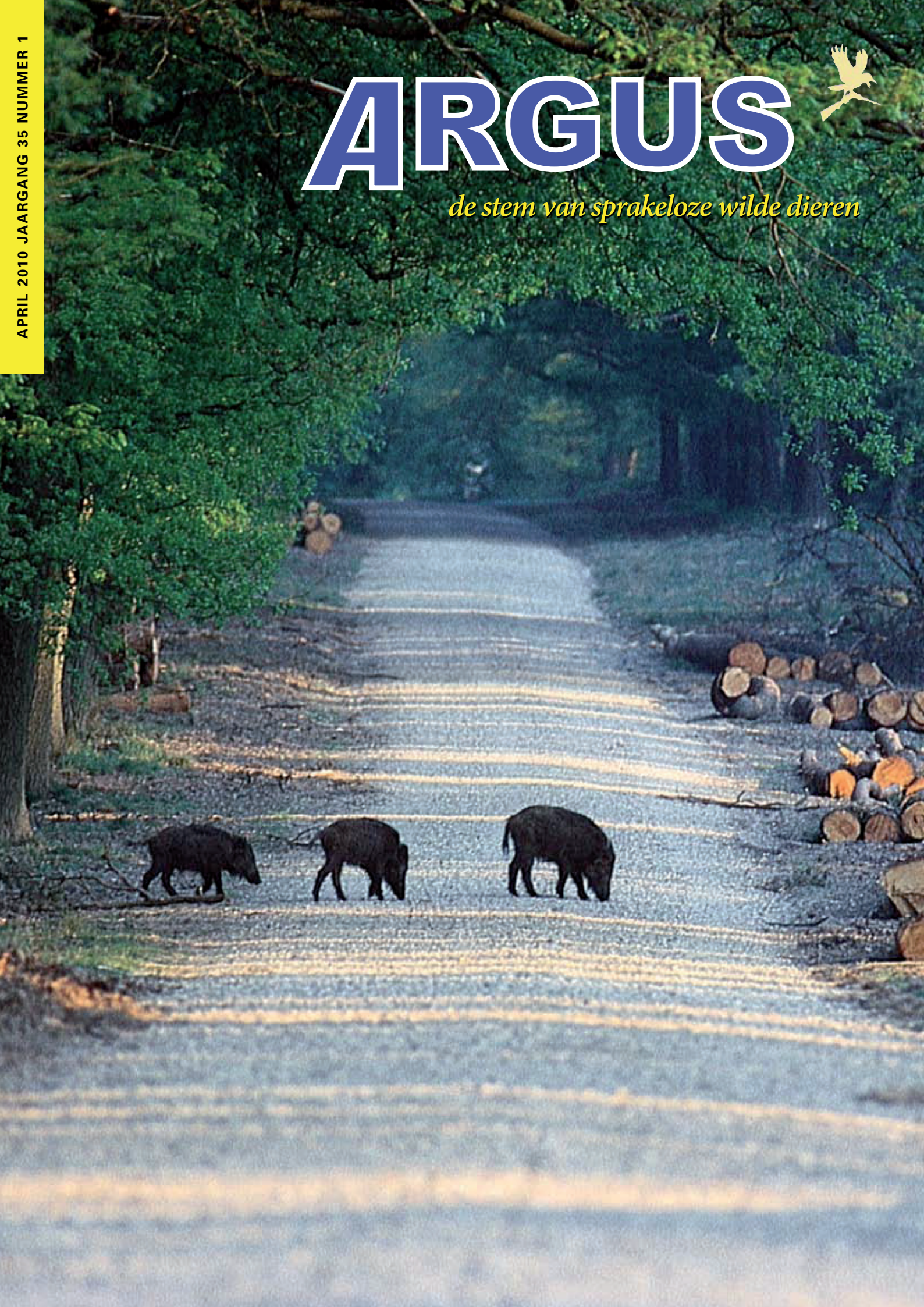

APRIL 2010 JAARGANG 35 NUMMER 1

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

Inhoud

3

Harm Niesen. **Dieren in het nieuws.** Een krampachtige poging om positieve berichten over onze fauna in de media te vinden...

5

Rita Stockmann. **Wetenschap in dienst van de jachtwereld.** Over de rol van de jagers achter de Bijzondere Leerstoel Faunabeheer aan de Universiteit van Wageningen.

9

Pauline de Jong. **Op weg naar een ideaal beheer van wilde zwijnen.** Bespiegelingen rond het beheer van wilde zwijnen naar aanleiding van een onderzoeksrapport van Alterra.

13

Inge Sloos. **De vos en de wet.** Over de onzin van de niet-aflattende jacht op vossen.

15

Rita Stockmann. **Vriezen ze niet dood, dan schieten we ze dood.** Ondanks de lange koude winter bleef men een jachtverbod maar uitstellen.

18

Betty de Jong. **Gesprek met bisschop Punt.** De bisschop van Haarlem verbiedt verdere diervijandige acties van de pastoor van Obdam in zijn kerk.

19

Gerard Ellenbroek. **Harry Voss: Man van actie.** Boekbespreking naar aanleiding van het verschijnen van de biografie van één van onze prominente bestuursleden.

22

Betty de Jong. **De buit van de vos.** Vaste rubriek over actueel dierenleed in de media.

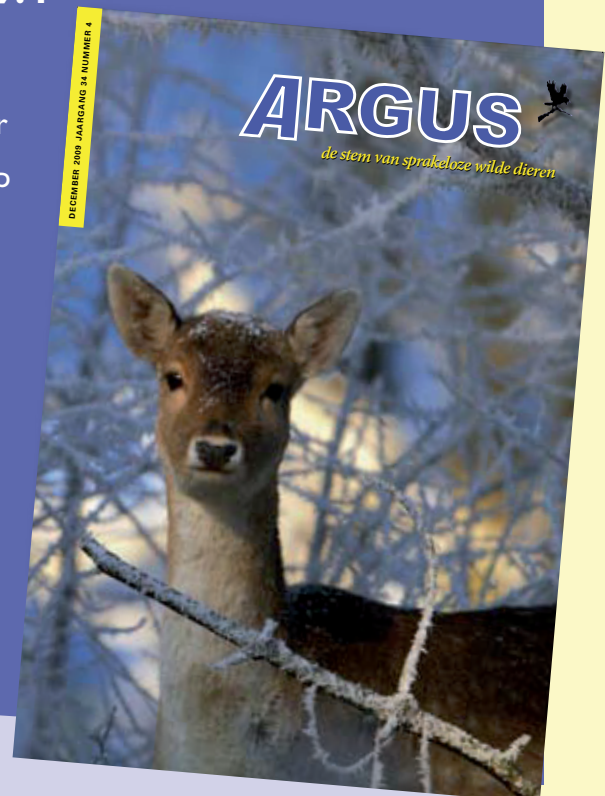
24

Uit(z)waaien op Vlieland. Vossenjacht op Vlieland.

Omissie Argus 2009:4

In het vorige nummer van Argus is verzuimd de maker van de prachtige beelden op de voor- en achterkant van ons blad te vermelden.

Dat was natuurfotograaf Hans Stel, van wie u al verscheidene keren eerder foto's in ons blad zag. Bij deze onze excuses voor deze nalatigheid.

Bij voorpagina:

Eind vorig jaar werd het rapport 'Ex ante evaluatie van maatwerk beheer van wilde zwijnen' aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit nummer veel aandacht voor dit rapport.
Foto: Archief De Faunabescherming.

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaaltijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via postbanknummer 116072 te Renkum.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-nieuwsbief.

Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: donateurs.adm@faunabescherming.nl

Bij betaling vanuit het buitenland dient men de volgende codes te gebruiken:

IBAN: NL84INGB0000116072 en BIC: INGBNL2A.

Secretariaat

Mw. A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135,

1183 TJ Amstelveen,

Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00,

E-mail: info@faunabescherming.nl

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30,

6871 WE Renkum,

Telefoon (0317) 318487

Bestuur

I. v.d. Abeele, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, B. de Jong,

H.H. Niesen, R. Stockmann, S.H.D. Voss.

Medewerkers

Gerard Ellenbroek, Betty de Jong, Pauline de Jong,

Harm Niesen, Inge Sloos.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn,

Telefoon (055) 360 360 6,

E-mail: redactie.argus@faunabescherming.nl

Website

www.faanabescherming.nl

Lay-out en druk

Van Berkum Graphic Solutions, Zwaag

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de FaunaKnipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie Stichting De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief,

Schelfhoutplantsoen 10, 1701 NG Heerhugowaard.

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van onderzoek en het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Dieren in het nieuws

HARM NIESEN

De huiskraai, die sinds 1994 in Hoek van Holland aanwezig is, vormt op geen enkele manier een bedreiging voor een inheemse soort.

Foto: Harm Niesen.

Het zou, al was het maar voor de broodnodige variatie, aardig zijn om deze column eens te beginnen met wat positief nieuws. Nieuws genoeg, maar echt positief is het ook deze keer nauwelijks. Waarom het juist de laatste tijd zo in de belangstelling staat is ons niet duidelijk, maar er is de laatste tijd erg veel aandacht voor exoten. Vooral de categorie die als "invasief" wordt beschouwd. En dan gaat de aandacht natuurlijk vooral uit naar de bestrijding van deze soorten. Wij pleiten er al heel lang voor, eerst maar eens goed naar de definitie van het begrip exoot te kijken, want de enkele constatering dat het hierbij gaat om een soort, die niet van nature in het wild in ons land voorkomt, is niet genoeg. Natuurlijk niet, dat zou een ontkenning zijn van de evolutie en van de veranderingen die in het verspreidingsgebied van soorten optreden. Al was het maar door veranderingen in het klimaat. Niemand zal de zeeleguanen op de Galapagos toch als exoot beschouwen. Hun voorouders zijn ongetwijfeld op boomstammen uit Zuid-Amerika komen aandrijven. Het paradepaardje van de invasieve exoten bestrijders op dit moment is de huiskraai. Dit dier is sinds 1994 aanwezig in Hoek van Holland met zo'n 25 exemplaren. En waarschijnlijk is het met een schip komen aandrijven in plaats van met een boomstam. Een voor deze soort inmiddels natuurlijke manier om zich te verspreiden en daarom volgens ons absoluut geen exoot. En invasief zijn ze tot nog toe ook al niet. Een SOVON-rapport suggereert dat er sprake is van een exponentiële groei, maar daar lijkt het nog in de verste verte niet op. Ook is er geen sprake van dat de huiskraai andere inheemse vogelsoorten op de een of andere manier bedreigt. Een aanwinst voor de fauna kortom en interessant om de ontwikkeling van de soort te volgen. Waarom wordt er dan van alle kanten druk uitgeoefend om de vogels in Hoek van Holland uit te roeien? Omdat ze in Afrika en Australië in sommige havenplaatsen overlast veroorzaken? Daar is de situatie heel anders dan bij ons. Hier in Nederland ondervinden ze de concurrentie van een stuk of zes andere soorten kraaiachtigen. Alleen omdat het nu nog kan waarschijnlijk. Het ministerie van LNV streeft naar de nulstand voor alle exoten en wil dat alle halsbandparkieten, nijlganzen, zoetwaterkreeftjes, muskusratten, Japanse oesters, Amerikaanse mesheften, Japans bessenwier, esdoorn, grove den, waterpest en nog vele honderden andere soorten worden uitgeroeid. Wat natuurlijk volstrekt onmogelijk is. Voor veel van deze soorten, door de mens onbewust en vaak ook bewust ingevoerd, zijn in het verleden rampen voorspeld. Een eeuw geleden was het duidelijk dat waterpest de binnenscheepvaart binnenkort onmogelijk zou maken. Daar horen we niets meer over.

Muskusrat en konijn

Ook de schade die muskusratten veroorzaken staat in geen verhouding tot wat de bestrijders kosten. En ze zullen hier blijven. Alle inspanningen zouden er op gericht moeten zijn om te voorkomen dat er zich hier – echte – nieuwe exoten kunnen vestigen. Door invoerverboden en door sterilisatie van allerlei goederen en ballastwater bijvoorbeeld. Exoten die

*De overgrote meerderheid van de uitgezette korhoenders op de Hoge Veluwe is inmiddels dood...
Foto: Rob Cuypers.*

zich hier hebben weten te vestigen, dienen dezelfde beschermde status te krijgen als alle andere dieren. Niemand beschouwt een konijn na duizend jaar nog als een exoot. En effectieve bestrijding is toch niet mogelijk. Alleen dat bescheiden groepje huiskraaien zou nu nog te grazen kunnen worden genomen. Maar dat dan uitsluitend als paradepaardje van LNV om het volk te laten zien hoe goed het ministerie onze biodiversiteit beschermt. Louter voor de bühne dus.

Kievit

Nieuws is er, zoals ieder voorjaar, van het kievitseierenfront. Maar niet vreselijk spectaculair. De bodemprocedure tegen de vreemde sms-jes regeling, waarbij ieder geraapt ei aan een computer moet worden gemeld, heeft nog steeds niet plaatsgevonden. Wel heeft de provincie Friesland het aantal te rapen eieren met zo'n 500 verminderd na een brief van ons. Want de stand van de kievit is ook vorig jaar weer verder afgenomen. In vergelijking met 1996 inmiddels tot nog maar 48%. Dan gaat het dus slecht met de kievit in Friesland volgens ons. It Fryske Gea is dat kennelijk met ons eens, want die terreinbeherende organisatie heeft eindelijk het rapen van eieren in hun eigen gebieden verboden. Om de broedende weidevogels meer rust en bescherming te geven. Maar volgens de eierrapers bieden rapen en daarna nazorg nou juist de beste bescherming voor die weidevogels. Dat is It Fryske Gea dus niet – meer – met de eierrapers eens. Eierrapen is slecht voor

de kievit, eindelijk een bres in de Friese eenheid.

Korhoender

Volgens het Nationale Park Hoge Veluwe zijn er, na de door ons helaas verloren procedure bij de Raad van State, de laatste twee jaar in totaal zo'n 60 korhoenders uitgezet. De eerste lichtung dieren was voor een deel uitgerust met zendertjes; de tweede lichtung helemaal. En wat voorspeld was, is ook gebeurd. De overgrote meerderheid is inmiddels al dood. Bezoekers kunnen zich melden als ze een korhoen hebben gezien en al met al zijn er waarschijnlijk nog een stuk of zes over. Twee vogels zijn op behoorlijke afstand van het park gezien. Ook dat hadden we voorspeld en houdt het grote gevaar in, dat er ook gefokte korhoenders op de Sallandse Heuvelrug terecht komen. Waar de totaal verschillende echte wilde korhoenders dan groot gevaar lopen. De unieke West-Europese laagland ondersoort zou dan door hybridisatie van de aardbodem kunnen verdwijnen.

Lepelaar

Twintig jaar geleden was het hét paradepaardje van de jagers. Er had een ware slachting plaatsgevonden in de lepelaarkolonie van het Zwanenwater. Alle nesten en een groot aantal volwassen vogels waren door bloeddorstige vossen vernield en vermoord. Dat een flink aantal lepelaars daarna met succes een vervolglegsel grootbracht, kreeg nergens aandacht. Sindsdien is er intensief in het gebied op vossen gejaagd en werden er elektrische rasters geplaatst. Die rasters worden nog steeds toegepast en de broedende lepelaars hebben meer last van de daar ook broedende aalscholvers dan van vossen. Natuurmonumenten heeft dan ook besloten, in het Zwanenwater niet langer op vossen te jagen. Het raster voldoet kennelijk en ondanks de bejaging blijven er toch vossen in het gebied voorkomen. Jacht op de vos levert geen wezenlijke bijdrage aan de bescherming van de broedende lepelaars. Nu eens zien of dit in jagerskringen net zoveel aandacht krijgt als die "slachting" uit het verleden.

En dan tot slot nog wat goed nieuws: 20 van de 27 Wildbeheereenheden in Noord-Holland hebben hun "werk" neergelegd. De 40.000 af te schieten grauwe ganzen in deze provincie hebben even respijt.

De jagersclubs krijgen steeds meer het imago van vogelvijandigheid en de ontheffingen die de provincie produceert, worden te vaak door de rechter onderuit gehaald.

Intussen studeert gedeputeerde Jaap Bond op betere ontheffingen....

Om de lepelaarskolonie te beschermen werd er in het natuurmonument Zwanenwater intensief op vossen gejaagd. Foto: Harm Niesen.

Wetenschap in dienst van de jachtwereld

RITA STOCKMANN

Tijdens de viering van het 100-jarige bestaan van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) in de Grote Kerk in Naarden in 2005, werd bekendgemaakt dat er een Bijzondere Leerstoel Faunabeheer zou worden opgetuigd binnen de Landbouw Universiteit Wageningen, de WUR (Wageningen Universiteit en Researchcentrum). Doel van de leerstoel is de verdere professionalisering van de jacht, in het bijzonder de financieel economische, biologische en beheermatige aspecten hiervan, aldus de KNJV.

Financiering

Op 10 april 2007 wordt Stichting De Eik opgericht op initiatief van de KNJV, die het beheren, beschermen en bevorderen van een pluriforme flora en fauna wil bevorderen met inachtneming van een duurzaam gebruik van de natuur en de mens als genietter, gebruiker en beheerder van deze natuur. Wat deze Stichting in feite tot nu toe heeft gedaan is niets anders dan om geld bedelen, voornamelijk bij jagers, om de jaarlijkse bijdrage te kunnen voldoen om de leerstoel te bekostigen. Al snel kreeg deze Stichting, onder leiding van voormalig minister van Landbouw C. Veerman, die net daarvoor was opgestapt als voorzitter van de Raad van Bestuur van de WUR, de goedkeuring van het ministerie van LNV en van het Faunafonds. De twee instellingen haastten zich tweederde van de benodigde penningen van maar liefst 1,5 miljoen euro te garanderen. De rest zou door de jagers via donaties aan Stichting De Eik bij elkaar worden gescharreld. De benoemingsadviescommissie van de WUR, waar voor deze gelegenheid ook G. Alferink, destijds directeur van de KNJV, zitting in had, vond het verzoek van de KNJV prima passen bij de expertise van de WUR: het duurzaam menselijk gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Wetenschappelijk onderzoek

De Stichting benadrukt dat de instelling van leerstoel Faunabeheer een signaal is van de acceptatie van jacht door de samenleving. Deze opstelling van het publiek zou

te danken zijn aan de belangrijke verbeteringen die zijn aangebracht (door de KNJV via CDA en Lijst Pim Fortuyn) in de Flora- en faunawet sinds 2002. Daar denken overigens heel wat mensen héél anders over! Ook is Stichting De Eik erop uit dat de door de KNJV opgerichte databank, die gevoed wordt met gegevens van de jagers zelf door vrijwillig te vermelden wat zij waar hebben geschoten, intensief zal worden gebruikt bij wetenschappelijk onderzoek. Ook verwacht de KNJV dat de wildbeheereenheden een rol gaan spelen bij het wetenschappelijk onderzoek.

Invloedrijke jagers gezocht!

Als het aan Stichting De Eik ligt wordt er gedacht en gehandeld wordt vanuit jager-soogpunt. Dat ligt voor de hand. Ook het Bestuur van de stichting en de Raad van Advies zijn betrokken uit KNJV-kring. Mr. G.J. de Graaf, burgemeester van Apeldoorn en lid van de Eerste Kamer, is voorzitter en oprichter van Stichting De Eik. Hij jaagt zelf nu even niet omdat hij burgemeester is, maar zijn hart ligt naar eigen zeggen bij de jagerij. Bovendien zijn de fundraising dinners in het restaurant van Jachtmuseum Kasteel Doorwerth, waar hele interessante jagers aan deelnemen, niet alleen goed om de kas van stichting De Eik te spekken, maar strelen ze ook zijn ego. Zo'n interessante jagersman is bijvoorbeeld C.F. Prinz zu Bentheim und Steinfurt, die te bewonderen viel op een bijeenkomst van De Eik op het landgoed Singraven, eigendom van de Edwina van Heek Stichting. Deze stichting geniet bijzondere faciliteiten op het gebied van jachtverhuur. Mr. A. Ruys is

ook zo'n interessante man uit de jachtwereld. Hij vertoefde in de top van Heineken, Schiphol en thans van ABN-AMRO, waar de jachtgeneugten ook niet bepaald vermeden worden. Een drukke zakenman die tussen de bedrijven door ook nog tijd heeft om een lintje in ontvangst te nemen. Midden 2005 ontvangt A. Ruys namelijk uit handen van minister Veerman van LNV op het ministerie een lintje als Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Hij is blijkbaar in de week gelegd en overgehaald om Stichting De Eik op te richten en bestuurslid te worden. J.C. Ruijsink, secretaris/penningmeester en mede oprichter van De Eik, is tevens in dienst van H.M. Koningin Beatrix als Adjudant in bijzondere dienst. Adviseur van de stichting is mr. drs. C.L.M. de Quay, voormalig voorzitter van de KNJV en gepensioneerd bestuurder van Van Lanschot Bankiers.

Raad van Advies

Zoals dat gebruikelijk is in kringen van het grote bedrijfsleven is er, naast het bestuur, ook nog een Raad van Advies. Daarin zitten drie personen. Prof. Drs. A.D. Bac RA (register accountant), emeritus hoogleraar aan de Universiteit Tilburg. Hij is sinds 2002 voorzitter van de Financiële Commissie van de KNJV en voormalig lid van het afdelingsbestuur KNJV Utrecht West. Dr. Ir. J.H. Kuper is rentmeester van het Kroon domein bij Apeldoorn en behalve hoeder van de jachtpartijen op het Loo ontvangt hij, als jagermeester van de Koningin, onder andere ontheffing voor het gebruik van vangkooien ten behoeve van het koninklijk bezit De Horsten bij Wassenaar.

P. de Koeijer is akkerbouwer in Zeeland en vice-voorzitter van de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie en voorzitter van de regio Zeeland van ZLTO. Daarnaast is hij lid van de KNJV wildbeheereenheid Schouwen-Duiveland. Tegen de beleidsregels voor voordracht in was de Koeijer in juli 2007 als enige kandidaat voor een zetel in het Faunafonds namens LTO voorgedragen. Toch werden de voorzitter en de secretaris van het Faunafonds door het overige bestuur gemachtigd de Koeijer voor te dragen aan de minister van LNV als lid van het Faunafonds namens LTO. Hij werd zonder problemen op de volgende vergadering geïnstalleerd, krap drie maanden na de oprichting van De Eik, waar hij adviseur is geworden.

Wetenschappelijke onderbouwing

In de statuten van Stichting De Eik staat letterlijk: "Het beheren, beschermen en bevorderen van een pluriforme flora en fauna in Nederland met inachtneming van een duurzaam gebruik van de natuur en de mens als genietter, gebruiker en beheerder van deze natuur, alles in de meest ruime zin van het woord". Maar wie nu verwacht dat dit uitgelezen gezelschap is samengesteld om de natuur te beschermen of als toeschouwer te genieten van de natuur, is buitengewoon naïef. Uit uiteenlopende verslagen valt op te maken wat de werkelijke motieven zijn. Zo meent De Koeijer dat: "Professioneel beheer dat transparant te werk gaat en zijn activiteiten cijfermatig onderbouwt, de toekomst heeft". Daarbij speelt de wetenschap een grote rol, laat hij in de Nederlandse Jager weten. Nog explicieter is een tekst uit de Nederlandse Jager van 2005. "Om te kunnen blijven jagen wordt steeds vaker gevraagd om cijfermatige onderbouwing van activiteiten in het veld ... Ontheffingen blijven bij de rechter alleen overeind met een (wetenschappelijke) onderbouwing. Kortom: de leerstoel kan meehelpen om het beheer van de fauna wetenschappelijk te onderbouwen".

Duur presenteerblaadje

De wetenschappelijke onderbouwing van het beheer moet dan wel zijn gebaseerd op (bron)gegevens en onderzoeken, die onafhankelijk tot stand zijn gekomen. En daar schort het nu net aan. De WBE- Databank wordt uitsluitend gevoed met gegevens vanuit de jachtwereld en deze gegevens zijn daarmee per definitie onbruikbaar voor onafhankelijke, wetenschappelijke conclusies en zijn hooguit te gebruiken voor vergelijkend onderzoek.

Er wordt steeds vaker om onderbouwing gevraagd als men bij het beheer van diersoorten naar het geweer wil grijpen en niet in de laatste plaats door het publiek. En dat speelt de jagerij parten. De Faunabescherming brengt keer op keer de gebrekkige motivering van jagers om jacht toe te passen als beheermaatregel voor de rechter. En dan wordt het een erg lastig verhaal voor jagers. Door versoepeling van wetsregels af te dwingen trachten de jagers te ontkomen aan toezicht op het gevoerde beheer vanuit de verantwoordelijke provincies. Er is zelfs nooit sprake geweest van het kunnen afleg-

gen van wetenschappelijk onderbouwde verantwoording aan de provincies over gevoerd beheer. En dat was maar goed ook, want betrouwbaar cijfermateriaal ontbrak volledig. Daarom moeten alle moeilijke kwesties in de toekomst kunnen worden omzeild, door de jachtwereld eigen wetenschappelijke tel- en onderzoeksresultaten te laten rondstrooien, zo is de verwachting van de KNJV. Met ingewikkelde wet- en regelgeving waar jagers zich inmiddels achter hebben verschanst is het tenslotte ook aardig gelukt om politiecontrole en kritisch publiek om de tuin te leiden. Vandaar dat

De Landbouw Universiteit Wageningen werd in 2004 door de KNJV uitverkoren om de Bijzondere Leerstoel Faunabeheer op te tuigen. Foto: Gerard Ellenbroek.

er grote verwachtingen zijn van het optuigen van een leerstoel die het fel begeerde ontbrekende cijfermateriaal op een (duur) presenteerblaadje aanreikt.

Promovendi aan het werk

In de nieuwsbrief van januari 2010 van stichting De Eik worden we bijgepraat over de onderzoeken die nu lopen. Vier onderzoeken gaan over wildziekten in relatie tot de mens. Toevallig of niet, zijn dat onschuldige binnenkomers in het belang van mensen en staan ze in de spotlights van de media.

- Griepverspreiding bij de wilde eend. De onderbelichte ecologische kant van verspreiding van vogelgriep. De onderzoeker heeft onder andere met succes een methode getest om vogelgriepvirussen te verzamelen in het veld. Deze methode zou ook bruikbaar zijn voor niet-deskundigen. Definitieve conclusies over de rol van wilde eenden in het verspreiden van het vogelgriepvirus wordt verwacht in 2010-2011.
- Ziektepatronen bij wilde zwijnen die moeilijk aantoonbaar blijken te zijn. Er wordt onderzoek gedaan naar het verband tussen de populatiegrootte en -dichtheid en de verspreiding van infectieziekten om betere risicoanalyses te kunnen maken. Dit vanwege de grote belangstelling van media en overheid voor dit onderwerp vanwege hun potentiële impact op de volksgezondheid en de economie.
- Tekenonderzoek. Er zijn in vergelijkbare gebieden enorme verschillen in voorkomen en aantallen van wel of niet besmette teken, die de ziekte van Lyme kunnen veroorzaken. Om te begrijpen waarom er grote verschillen zijn, willen onderzoekers kijken hoe de bacterie in de natuur circuleert. Er wordt een computermodel ontwikkeld waarin alle factoren van de lyme-cyclus zijn opgenomen.
- De rol van wild bij ziekteverspreiding. De Mexicaanse griep is veel in het nieuws. Is er een relatie met de vogelgriep? Er is overtuigend aangetoond dat veel trekvogels het vogelgriepvirus dragen en wilde zwijnen varkensgriep. Deze dieren worden vaak aangewezen als verspreiders van deze ziekten, maar het ontbreekt aan overtuigend bewijs. Samenwerking tussen genetici, ecologen en jagers geeft veel mogelijkheden, zoals bemonstering van lastig te bereiken populaties van wilde fauna, aldus de nieuwsbrief.
- Verder worden er twee onderzoeken gedaan naar de brandgans. Eén waarbij ervanuit wordt gegaan dat een gans òf een

In één van de promotie-onderzoeken van De Eik wordt gekeken naar de variatie in het ouderzorggedrag in relatie tot het trekgedrag van brandganzen. Foto: Harm Niesen.

persoonlijkheid heeft als leider òf als volger. Als hier meer inzicht in zou komen, zou daarmee mogelijk sturing kunnen worden gegeven naar fourageergebieden. Voorlopig is er nog weinig inzicht in dit proces. In het tweede onderzoek wordt gekeken naar de variatie in het ouderzorggedrag in relatie tot trekgedrag van brandganzen. Brandganzen verlaten ons land nu een maand later dan 15 jaar geleden.

Tot zover in kort bestek de voor een deel zeer ambitieuze en pretentieuze doelen van onderzoek, vooral waar het de relatie met de volksgezondheid betreft.

Beter af zonder jagers

Prof. dr. H.T.T. Prins is Hoofd Resource Ecology Group van Wageningen Universiteit en gespecialiseerd op het gebied van grootwildjacht in Afrika als populatie-ecoloog. De Resource Ecology Group houdt zich onder zijn leiding bezig met vragen op het gebied van effectiviteit van verschillende methoden van beheer, schade aan gewassen en zijn specialiteit: grote grazers en browsers. Prof. Prins bekleedt de functie van bijzonder hoogleraar van de nieuwe leerstoel faunabeheer. Hij betoogt dat de leerstoel zich niet bezig houdt met de opvattingen van het grote publiek over de (on)wenselijkheid van de jacht, hoewel hij in een ingezonden stuk in de NRC van 28 februari 1996, beweert: "De natuur is beter af zonder jagers". Nu is hij van mening dat samenwerking tussen de WUR en de KNJV voor beide partijen voordelen oplevert doordat basisgegevens vanuit het jachtveld direct beschikbaar komen voor onderzoek.

En er is nóg een belangrijke reden, aldus Prins in een interview van Rypke Zeilmaker in Bionieuws van 30.06.2007. "We worden geen spreekbuis van de jacht in Nederland. Dat zou ik nooit willen. Een belangrijke reden om met de KNJV in zee te gaan is dat ze niet moeilijk doen over de financiering van onderzoeksplaatsen. Na één dag met ze om de tafel hebben we al overeenstemming. Daar hoeft je bij natuurorganisaties niet mee aan te komen".

En daarmee is eigenlijk al bezegeld waar het fout gaat in de wereld van de huidige wetenschap. Geen onafhankelijk wetenschappelijk instituut meer, zoals het Rijks Instituut voor Natuurbeheer indertijd onder het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Milieu (CRM), maar een ministerie van LNV die de universiteit onder curatele houdt met de lange arm. Geldschietters, die onderzoeken voor eigen smaak financieren onder het motto: wie betaalt bepaalt. Wij hopen dat de leerstoel faunabeheer, die inmiddels al schietstoel is gaan heten, het tegendeel bewijst.

Prof. dr. R.C. Ydenberg is een van de deeltijd professoren, die de leerstoel ook hebben aanvaard. Hij is geboren in Canada. Daar doen problemen rond faunabeheer zich nooit voor. Canadezen accepteren jacht. Hij benadrukt dat een wetenschapper onafhankelijk moet zijn. De wetenschappelijke onderbouwing moet gedegen en onweerlegbaar zijn. Hij is directeur van het Centrum voor Wildlife Ecology van de Simon Fraser University in het Canadese British Columbia, waar hij onder andere gedragsecologisch onderzoek verrichtte aan

vogels (migratie). Een citaat uit De Nederlandse jager van 24 april 2008: "Zoals prof. Ron Ydenberg heeft aangegeven, hebben de KNJV, de wildbeheereenheden en daarmee de individuele jager een sterker verhaal als datgene wat wordt beweerd, onderbouwd wordt door wetenschappelijke cijfers. Met harde gegevens ontstaat bij zowel de politiek en de maatschappij een draagvlak voor de jacht als onlosmakelijk onderdeel van het natuurbeheer. Ook zullen eventuele weerstanden bij het publiek en de milieuorganisaties zo worden gereduceerd". Volgens ons is vooringenomenheid echter een criterium is dat niet past bij een wetenschappelijk onderzoeker.

Aangekondigde opdrachten

In de nieuwsbrief van De Eik van januari 2010 wordt een nieuwe opdracht aangekondigd. Het ministerie van LNV heeft één van de twee voor de leerstoel aangestelde professoren, dr. Ronald Ydenberg, gevraagd deel te nemen aan het onderzoek naar gedifferentieerd zwijnenbeheer op de Veluwe. Echter nog zeer onlangs, op 9 december 2009, verscheen het Alterra rapport "Ex ante evaluatie van maatwerk beheer van wilde zwijnen" van G. Groot Bruinderink, D. Lammertsma e.a. over hetzelfde onderwerp. In dit rapport wordt een veldproef met gedifferentieerd zwijnenbeheer voorbereid. Ook deze opdracht kwam van minister Verburg. Het rapport is onlangs naar de Tweede Kamer gezonden. Elders in dit nummer bespreken wij dit rapport (zie pag. 9 e.v.). Wij zijn zeer benieuwd wie er nu precies welk onderzoek gaat doen en welke rol er voor de betrokken partijen is bekostigd. Het zou zeer onwenselijk zijn indien wetenschappers, die betaald worden door in dit geval kapitaalkrachtige jagers, gaan onderzoeken welke effecten de tot nu toe uitgeoefende jacht op wilde zwijnen heeft gehad en in hoeverre deze jacht toelaatbaar blijft in de toekomst. Veel geldschietters voor deze leerstoel hebben persoonlijk belang bij het zoveel mogelijk ongemoeid laten van hun hobby.

Doel databanken onverenigbaar

De andere door Stichting De Eik aangekondigde opdracht is zo mogelijk nog dubieuzer. In dezelfde Nieuwsbrief die hierboven werd aangehaald, wordt gewag gemaakt van een extra wetenschappelijk medewerker (om wie het hier gaat, wordt niet vermeld) die op kosten van het ministerie van LNV gaat onderzoeken of de databanken van de KNJV en SOVON (Vogelonderzoek Nederland) kunnen worden gekoppeld. Intussen gaat hoogleraar Ydenberg al geruime tijd

met jagers en tellers van SOVON het veld in om telmethoden op elkaar af te stemmen.

Sovon is een zeer betrouwbare organisatie van duizenden vrijwilligers die deskundig zijn op het gebied van vogeltellingen en recent tevens onderzoek doen naar zangvogelschade in de fruitteelt, in opdracht van het Faunafonds. Sovon ontwikkelde methodieken om de gegevens te bewerken en vast te leggen, met als doel inzicht te krijgen in de ontwikkeling en de verspreiding van vogels. Men werkt nu aan een geheel nieuw computerprogramma, wat heel wat investering in tijd en geld kost. Allemaal mede ter bescherming van vogels.

Desgevraagd laat SOVON weten dat de informatie die Stichting De Eik in de nieuwsbrief en op haar website over het koppelen van beide databanken vermeldt onjuist is en te kort door de bocht. Volgens SOVON is er steeds discussie over de juiste populatieschattingen van een aantal watervogelsoorten tussen SOVON en de KNJV. Directeur Frank Saris licht in een brief toe dat: "... SOVON altijd open staat voor kwaliteitstoetsen betreffende haar gegevens. In die zin zijn we bereid om onze gegevens ter beschikking te stellen voor een dergelijk wetenschappelijk onderzoeksproject. Daarbij zullen beide telprogramma's kritisch worden doorgelicht en zullen nieuwe statistische methodieken worden toegepast om datastromen te combineren. Het betekent in het geheel niet dat SOVON haar data gaat combineren tot één gezamenlijke database samen met WBE gegevens en zeker niet dat deze gegevens onderling toegankelijk zijn".

De databank van de KNJV wordt gebruikt om aan te tonen dat jacht niet schadelijk is

voor het voortbestaan van soorten en, nog erger, dat jacht noodzakelijk is. Kortom, deze gegevens worden gebruikt om afschotonthefingen te krijgen van de provincies. In een enkel geval zijn op aandringen van een provincie gezamenlijk door jagers en SOVON medewerkers tellingen gehouden onder de ganzen, zoals in Zuid-Holland. Dat geeft aanleiding tot veel frustratie. Niet alleen omdat de tellingen eindigden in chaos door ondeskundige jagers. Zij kunnen de verleiding niet weerstaan de resultaten naar zich toe te rekenen. De gezamenlijke tellingen in Zuid-Holland hebben geleid tot een aanvullend verhoogd afschotquotum van 70% van het maandquotum van grauwe ganzen in 2009, te weten 3.050 stuks (zie Argus 2009:3).

SOVON gekaapt?

Gelukkig blijkt dat veel tellers van SOVON niet willen tellen om vervolgens jagers in de gelegenheid te stellen aan de haal te gaan met de telresultaten. Die telresultaten worden structureel zodanig door jagers fout geïnterpreteerd dat die uiteindelijk zorgen voor verhoogd afschot, danwel aangewend worden om te bewijzen dat er toch genoeg van een bepaalde diersoort is geteld, zodat jacht geen enkel probleem vormt. Ook SOVON is zich bewust van dit gevaar. Saris eindigt met de mededeling "Bewust is er daarom ook voor gekozen om (voorlopig) niet in te gaan op het verzoek van een aantal provincies om gezamenlijke (simultane) SOVON-WBE tellingen te organiseren. Dit na consultatie van een brede groep SOVON-tellers. Uiteraard zijn we ons ervan bewust dat voor onze waarnemers de bescherming van vogels daarbij een speciale plek inneemt".

Op weg naar een ideaal beheer van wilde zwijnen

PAULINE DE JONG

In het artikel over Stichting De Eik, elders in dit blad, wordt gesproken over een rapport waarin een aangepast zwijnenbeheer wordt aangekondigd. In dit rapport, dat werd opgesteld voor het onderzoeksinstituut Alterra, wordt er vanuit gegaan dat er altijd geschoten zal moeten worden. Bovendien wordt vastgehouden aan een nulstandbeleid buiten de twee leefgebieden (de Veluwe en de Meinweg in midden Limburg), terwijl iedereen weet dat deze gebieden nooit waterdicht zijn af te sluiten. De dieren kunnen bijvoorbeeld vrijwel ongehinderd de oostgrenzen oversteken. Wij zijn van mening dat de noodzaak van afschot helemaal niet is vastgesteld. In principe dienen alle in het wild levende dieren met rust te worden gelaten en dat geldt ook voor wilde zwijnen. Aan de hand van het rapport zullen wij aangeven wat er niet deugt aan het huidige beleid en zullen wij toelichten waarom het rapport niet zal bijdragen aan een verbetering.

Uitgangspunten

Op 21 december 2009 heeft Gerda Verburg, minister van LNV, het rapport 'Ex ante evaluatie van maatwerk beheer van wilde zwijnen' aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit rapport wordt aangegeven onder welke voorwaarden een proef met 'gedifferentieerd beheer' van wilde zwijnen op de Veluwe zou kunnen plaatsvinden. Dit houdt in dat zal worden geëxperimenteerd met een beheer waarbij hogere aantallen wilde zwijnen worden geaccepteerd dan onder het huidige beleid.

In het rapport, dat is opgesteld door onder andere zwijnenskundigen G.W.T.A. Groot Bruinderink en D.R. Lammertsma, worden twee hoofdlijnen voor onderzoek uitgezet. Enerzijds gaat het om een algemeen onderzoek naar de effecten van het huidige beheer. Daarbij zal met name worden gekeken naar de betekenis van mast (eikels en beukennoten) en kadavers als voedselbron, de gevolgen voor de omvang en de structuur van de populaties en de conditie van de dieren. De onderzoekers

adviseren om daarbij ook te kijken naar mogelijkheden om de zichtbaarheid van de dieren te vergroten en na te gaan in hoeverre het publiek overlast en het verhonteren van zwijnen in een slecht mastjaar accepteert. Anderzijds zal in één of meer leefgebieden een proef worden gedaan met terughoudend populatiebeheer. Daarbij zal worden gekeken naar terreingebruik, migraties en populatiedynamica. Ook hierbij zou volgens de opstellers van het rapport aandacht moeten worden besteed aan het draagvlak van de samenleving voor dit beheer en aan de gevolgen voor de zichtbaarheid van deze dieren voor het publiek.

De opstellers van het rapport gaan er in feite vanuit dat er altijd 'beheerd' zal moeten worden, ofwel afschot zal moeten plaatsvinden. Wij zijn van mening dat de noodzaak van afschot helemaal niet is vastgesteld. In principe dienen alle in het wild levende dieren met rust te worden gelaten. Natuurlijke processen, waarbij met name voedselaanbod, ruimte en onderlinge con-

Met als argument dat er relatief veel overlast is, zal in de bossen op de noordelijke Veluwe, zoals hier in de buurt van Epe, het beleid gericht op lage dichtheden van wilde zwijnen worden voortgezet. Foto: Gerard Ellenbroek.

currentie de omvang van de verschillende populaties bepalen, zouden zoveel mogelijk ongestoord hun gang moeten gaan. Alleen als dieren bijvoorbeeld belangrijke schade veroorzaken, dan zou er eventueel kunnen worden ingegrepen. De maatregelen moeten dan wel direct gericht zijn op het beperken van de schade en de voorkeur moet daarbij uitgaan naar de minst ingrijpende middelen.

Overlast, schade en gevaar

Er worden tegenwoordig drie argumenten genoemd om wilde zwijnen te schieten, te weten overlast bij particulieren, schade aan landbouwgewassen en de verkeersveiligheid.

Overlast bij particulieren kan worden beperkt door het geven van goede voorlichting over het nemen van preventieve maatregelen. Het is bovendien een kwestie van gewenning en acceptatie van eventueel ongemak.

Schade aan landbouwgewassen kan voor het grootste deel worden voorkomen of be-

perkt door middel van werende middelen zoals een deugdelijke afrastering. Dergelijke afrasteringen zijn op de Veluwe voor een groot deel al gerealiseerd. De schade die toch nog optreedt, kan worden vergoed. Blijft over de verkeersveiligheid. Daarover is op dit moment nog steeds onvoldoende bekend. In het rapport staat dat de Vereniging Wildbeheer Veluwe (VWV) in opdracht van de provincie Gelderland het aantal aanrijdingen bijhoudt en analyseert. De VWV kijkt daarbij onder andere naar het mogelijke effect van de dichtheid aan zwijnen op het aantal aanrijdingen. Schade en letsel worden echter niet bijgehouden. Om een werkelijk goede analyse te kunnen uitvoeren, zouden met betrekking tot aanrijdingen alle relevante gegevens moeten worden bijgehouden door een onafhankelijke instantie. Daarbij zou bijvoorbeeld ook moeten worden geregistreerd wat de omstandigheden waren en wat het gevolg is van een aanrijding met een zwijn. Dan zijn vragen van belang zoals: Wat was de schade? Was er sprake van letsel bij de automobilist en zo ja, wat was het letsel? Ging het om een overstekend biggetje, een jong zwijn of een volwassen zwijn? Stak er één zwijn over of ging het om een groep? Wat was de snelheid van de auto? Hoe was de overzichtelijkheid van de berm? Wanneer vond de aanrijding plaats (datum en tijd)? Wat waren de weersomstandigheden? Welk beheer wordt er ter plaatse gevoerd aan beide zijden van de weg? Is er een voerplaats in de directe omgeving? Alleen op die manier is inzichtelijk te krijgen wat de omstandigheden zijn waaronder aanrijdingen plaatsvinden en wat het werkelijke gevaar voor automobilisten is. Alleen dan kunnen gerichte maatregelen worden getroffen om de kans op aanrij-

dingen te verminderen. Nu is bijvoorbeeld ook niet duidelijk wat de relatie is tussen de aantallen zwijnen en de kans op aanrijdingen. Als de kans op aanrijdingen kan worden verkleind door middel van goede voorlichting en verlaging van de maximum snelheid, is er geen reden om in te grijpen in de populaties.

Wij wijzen erop dat er de afgelopen jaren heel veel zwijnen zijn geschoten en dat er toch nog steeds aanrijdingen plaatsvonden. Afschot biedt dus kennelijk geen oplossing. Sterker nog, door de onrust die het afschot veroorzaakt en de schuwheid van de dieren, zou de kans op aanrijdingen door het afschot wel eens kunnen worden verhoogd. Het gaat zowel om het gedrag van de dieren als van de automobilisten. Als gevolg van het afschot zijn zwijnen schuw en worden meer nachttactief. Daarmee neemt het risico op aanrijdingen toe, want 's nachts is het zicht slechter dan overdag.

Tellingen

Het huidige beleid met betrekking tot wilde zwijnen hangt volledig op aantallen. De jagers tellen wilde zwijnen en beweren vervolgens dat zij exact weten hoeveel zwijnen er op de Veluwe leven. Daarnaast zijn de jagers ervan overtuigd dat zij weten wat de draagkracht van de Veluwe is ofwel hoeveel zwijnen er zouden moeten leven. Door deze beide getallen te combineren bepalen de jagers elk jaar zelf hoeveel zwijnen er geschoten moeten worden. Dit aantal wordt kritiekloos door de provincie overgenomen en op basis daarvan wordt elk jaar onthefing verleend om dit aantal af te schieten. Uit het onderhavige rapport blijkt dat dit veel te eenvoudig is gedacht. In het rapport wordt gesteld dat aan elke methode om de aantallen te bepalen nadelen kleven.

Toch wordt de thans gehanteerde methode (zichtwaarnemingen door de belanghebbende jagers zelf) door de schrijvers van het rapport als de best toepasbare methode beschouwd. Daarmee wordt voorbijgegaan aan het feit dat de nauwkeurigheid van deze methode tegelijkertijd als 'slecht' wordt beoordeeld. Dat deze tellingen dus neerkomen op een slag in de lucht, doet kennelijk niet ter zake. In het rapport wordt ook aangegeven dat het telresultaat meestal niet moet worden beschouwd als de absolute waarheid maar als een trend. Kortom, de tellingen waarop de jagers en de schrijvers van dit rapport zich baseren, geven op zijn hoogst een trend weer, maar kunnen zeker niet als een nauwkeurige aantalsbepaling worden gebruikt. Op basis van deze tellingen kan dus zeker niet exact worden berekend hoeveel dieren er zouden moeten worden geschoten om tot de 'doelstand' te komen.

Natuurlijke fluctuatie

In het rapport wordt aan de hand van een model beschreven wat de verwachte aantallen wilde zwijnen over de jaren zullen zijn als er geen beheer (lees: geen afschot) zou plaatsvinden. Er wordt voorspeld dat de populatie in dat geval vrij sterk zal fluctueren, waarbij wordt aangegeven dat er uitschieters mogelijk zouden kunnen zijn van rond de 3500 exemplaren in de zomer. Onder het huidige beleid wordt ervan uitgegaan dat de populatie wilde zwijnen door middel van afschot op een voorjaarsstand van nog geen 850 exemplaren moet worden gehouden. Uit de afschotcijfers blijkt dat er de afgelopen jaren 2000 tot 4000 zwijnen en in 2009 zelfs 5500 zwijnen zijn geschoten. Deze aantallen wijzen erop dat het afschot de populatieaanwas kennelijk zeer

Wild zwijn.
Foto: Archief De Faunabescherming.

sterk stimuleert. De van nature optredende fluctuaties worden door het afschot niet gedempt, maar juist versterkt.

Dat er onder natuurlijke omstandigheden zonder ingrijpen door de mens fluctuaties zullen optreden, is op zich logisch, aangezien de populatie zich in dat geval als gevolg van diverse dichtheidsafhankelijke factoren rondom het draagkrachtniveau zal bewegen. Het draagkrachtniveau van een gebied is geen statische toestand maar een dynamische situatie die van diverse factoren afhangt. Hoe groot de fluctuaties zijn, is volstrekt onbekend aangezien de exacte aantallen onbekend zijn en er nog nooit een proef is gedaan waarbij helemaal geen afschot plaatsvond. Maar zelfs wanneer dergelijke fluctuaties optreden, dan hoeft dat geen probleem te zijn. Dergelijke fluctuaties treden bij alle diersoorten op. Bij niet bejaagbare diersoorten zoals blauwe reigers en ijsvogeltjes wordt dat geaccepteerd. Het is onbegrijpelijk dat dergelijke fluctuaties bij bejaagbare populaties zoals wilde zwijnen niet wordt geaccepteerd.

Draagvlak

In het rapport wordt gesteld dat landbouwschade, verkeersveiligheid en overige vormen van overlast in belangrijke mate het draagvlak voor het gekozen populatiebeheer bepalen. Er wordt aangeraden om het draagvlak regelmatig te peilen. Het draagvlak is echter geen natuurverschijnsel. Het draagvlak onder de bevolking kan worden beïnvloed door middel van goede voorlichting. Het draagvlak moet dus niet alleen worden gepeild, maar actief worden verhoogd. Geef burgers eerlijke informatie, bijvoorbeeld dat voor welk beheer er ook wordt gekozen er altijd zwijnen aanwezig

zullen blijven waar men rekening mee zal moeten houden. Niet zal kunnen worden voorkomen dat deze dieren af en toe wegen oversteken en daar zal een automobilist zijn rijgedrag op moeten aanpassen.

Het draagvlak onder de bevolking kan ook worden verhoogd door de zichtbaarheid van deze dieren te vergroten. Alleen op die manier kunnen mensen wennen aan de aanwezigheid van deze dieren in hun leefomgeving en alleen op die manier zullen mensen deze dieren leren waarderen en eerder genegen zijn om enige mate van overlast op de koop toe te nemen.

Gedrag

De zichtbaarheid van deze dieren wordt bepaald door hun gedrag. Als gevolg van de jacht zijn de dieren schuw geworden en bang voor mensen. Daardoor trekken zij zich overdag terug in de gesloten vegetatie en op plaatsen waar weinig of geen mensen komen en gaan zij pas in de schemering en 's nachts naar de meer open gebieden. Dit aspect hangt ook samen met dierenwelzijn. Het is van groot belang dat deze dieren hun natuurlijk gedrag weer kunnen gaan vertonen. Daarbij hoort dat zij overdag actief zijn en zich ook overdag op open terrein kunnen begeven. Zolang dat niet gebeurt, wordt hun welzijn geschaad. Bovendien hangt dit punt samen met verkeersveiligheid. Vanwege de schuwheid en angst voor mensen zijn de dieren vooral in de schemering en 's nachts actief en kunnen zij zich onvoorspelbaar en onvoorzichtig gedragen bij de nadering van recreanten. Dit alles betekent meer kans op aanrijdingen.

Kortom, het is heel belangrijk dat het effect van de verschillende beheermethoden op het gedrag van deze dieren wordt onder-

zocht. Daarvoor is het uiteraard ook essentieel om in een groot proefgebied geen afschot te laten plaatsvinden.

Maatwerk beheer

In het rapport wordt gesteld dat het huidige beleid, gericht op een vaste doelstand van 850 zwijnen, zal worden losgelaten. Er zal een gevarieerd beheer worden gevoerd. Buiten de leefgebieden, te weten de Veluwe en de Meinweg in Limburg, geldt een nulstand. Daar wordt in principe elk wild zwijn doodgeschoten. Op de Veluwe ten noorden van de A1 zal het beheer nog steeds worden gericht op lage dichtheden. Het argument daarvoor is dat daar relatief veel overlast voorkomt. Op de Veluwe ten zuiden van de A1 zullen de doelstanden worden verhoogd. Daar zal het afschot worden afgestemd op het voedselaanbod en daar zullen aanvullende maatregelen worden getroffen om schade, aanrijdingen of overlast te voorkomen. In het zuidelijk deel van de Veluwe zullen op een aantal plaatsen ook experimenten worden gedaan met 'terughoudend beheer'. Dat houdt in dat er zo min mogelijk zal worden ingegrepen ongeacht het voedselaanbod.

Hieruit blijkt dat dus toch overal afschot zal plaatsvinden. Wij begrijpen niet waarom er geen grootschalig experiment wordt opgezet waarbij helemaal geen afschot plaatsvindt, aangezien dat de ideale situatie zou moeten zijn. Om te weten wat voor effect het achterwege laten van afschot heeft op bijvoorbeeld de kans op aanrijdingen, zal daarmee een experiment moeten worden uitgevoerd. De inzet die in dit rapport wordt gekozen is om nu alleen 'terughoudend beheer' als experiment uit te voeren. Dat betekent nog steeds afschot, zij het minder. Zo weten wij nooit of het model zonder beheer wel correct is, of de fluctuaties werkelijk zo groot zijn als wordt voorgesteld en zo weten wij ook nooit welk effect afschot heeft op het risico van aanrijdingen.

Noordelijke Veluwe

Op de Noord Veluwe zal het huidige beleid, gericht op lage dichtheden, worden voortgezet met als argument dat in dit gebied sprake is van relatief veel overlast. Het voorkomen van overlast is een kwestie van goede voorlichting geven en het treffen van effectieve maatregelen op plaatsen waar schade wordt aangericht of waar de meeste aanrijdingen plaatsvinden. Dergelijke maatregelen zullen op de zuidelijke Veluwe wel worden getroffen en het is onbegrijpelijk dat deze maatregelen niet worden

Schade aan landbouwgewassen kan veelal worden voorkomen door een deugdelijke afrastering.
Foto: Geurt Besselink.

ingezet op de noordelijke Veluwe. Het lijkt er sterk op dat het beleid in feite bewust is gericht op een zo hoog mogelijk afschot en niet op het daadwerkelijk verminderen van schade of overlast.

Wij wijzen er overigens op dat de genoemde overlast is opgetreden ondanks een zeer hoog afschot. Het schieten van grote hoeveelheden dieren in een poging om de stand fors te verlagen, heeft dus geen oplossing geboden. Door zeer hoog afschot wordt de populatie in de groeifase gehouden, waardoor de reproductie wordt gestimuleerd en er dus extra veel jonge dieren aanwezig zijn. Bovendien worden op de terreinen in het noorden van de Veluwe de vrouwelijke zwijnen door de jagers bewust zoveel mogelijk gespaard met de bedoeling een zo groot mogelijke aanwas te krijgen. Het zijn juist de jonge dieren die de meeste kans lopen te worden aangereden als gevolg van hun onervarenheid. Dit beleid leidt dus juist tot meer kans op verkeersonveilige situaties.

Als het afschot achterwege wordt gelaten en de populatie zijn gang kan gaan, zal deze rondom het draagkrachtniveau fluctueren, waardoor de aanwas relatief laag is. Dat betekent meer ervaren dieren en dus minder kans op aanrijdingen! Of deze theorie klopt, zou moeten worden onderzocht, maar dat gebeurt niet.

Dat er voor de Veluwe boven de A1 niet voor wordt gekozen om een aangepast beheer te gaan voeren, komt dan ook vermoedelijk omdat op de noordelijke Veluwe de meeste terreinen in bezit of beheer zijn van Defensie, particulieren en gemeenten. Zij zijn niet bereid mee te werken aan een terughoudend afschotbeleid. Zij wensen voortzetting van de huidige ruime jachtmogelijkheden. Op de zuidelijke Veluwe zijn de meeste gebieden in bezit en/of beheer van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Deze organisaties zijn niet gericht op het behoud van jacht

Zuidelijke Veluwe

Bij het nieuwe beheer op de zuidelijke Veluwe wordt met nadruk gesteld dat er goed op moet worden gelet dat de aantallen niet teveel uit de hand gaan lopen. Er wordt, zoals gezegd, in het hele rapport voortdurend de nadruk gelegd op aantallen. In wezen doet het aantal zwijnen dat zich op de Veluwe of daarbuiten bevindt, er niet toe. Het gaat om de effecten van het gedrag van de zwijnen, te weten de eventuele schade die deze dieren aanrichten of om de vraag of deze dieren een gevaar vormen voor het verkeer. Als schade door uitrasteren kan worden voorkomen, dan is dat dus kennelijk geen probleem en zou los moeten staan van de populatieomvang. Hetzelfde geldt voor de verkeersveiligheid. Als door middel van goede voorlichting en diverse maatregelen zoals het (plaatselijk) verlagen van de maximum snelheid, de kans op een aanrijding met een zwijn kan worden beperkt, dan is er geen enkele reden voor het 'beheren' van de populatie. Ook dat zou onderwerp van onderzoek moeten zijn.

Wilde zwijnen biggetjes. Foto: Geurt Besselink.

Conclusie

Op de zuidelijke Veluwe houdt het aangepaste beheer in dat er tijdens goede mastjaren, ofwel jaren dat het voedselaanbod hoog is, terughoudend zal worden opgetreden ofwel minder zwijnen zullen worden afgeschoten. In jaren met een laag voedselaanbod zal het afschot worden verhoogd. Dit gebeurt met als argument dat de dieren in het geval van voedselgebrek op zoek gaan naar voedsel en dus meer gaan bewegen en daarbij mogelijk wegen zullen oversteken met extra risico voor het verkeer. In het rapport wordt deze theorie echter zelf onderuit gehaald. Hierin wordt namelijk aangegeven dat als er sprake is van voedselschaarste door mastarme jaren of als wroeten wordt bemoeilijkt bij strenge vorst, dat dan de activiteit van de dieren afneemt. Kennelijk sparen de dieren in dat geval hun energie. Dat betekent dus dat er geen sprake is van extra beweging en migratie en dus ook niet van een groter gevaar voor het verkeer bij voedselschaarste. Het is juist andersom. Er is derhalve geen enkele reden om in een jaar met een lager voedselaanbod het afschot te verhogen. In het geval van een slecht mastjaar zal de stand van nature dalen als gevolg van het optreden van dichtheidsafhankelijke factoren. Het voordeel van het laten plaatsvinden van deze natuurlijke selectie is dat dan automatisch de minst aan de omstandigheden aangepaste exemplaren zullen sterven en niet de dieren die toevallig voor de loop van het geweer van de jagers verschijnen. Al met al vragen wij ons af of het juiste onderzoek zal plaatsvinden. Met de onderhavige onderzoeksopdracht zal op zijn best kunnen worden aangetoond dat de lage voorjaarsstand zoals die tot nu toe werd gehanteerd, op de zuidelijke Veluwe kan worden losgelaten. De belangrijkste vraag, te weten 'Wat is het effect op de verkeersveiligheid als er niet wordt geschoten?' nooit worden beantwoord.

De vos en de wet

Vos. Foto: Arnoud van de Berg.

INGE SLOOS

In de natuur heeft de vos een nuttige rol als predator van allerlei kleinere dieren en afvalopruimer. Van oudsher bestaat er vanuit de jachtwereld een grote haat jegens dit prachtige dier en doet men alle mogelijke pogingen het dier het leven in Nederland onmogelijk te maken. Hun hollen worden uitgegraven of de dieren worden door honden uit hun hollen gejaagd om vervolgens te worden afgeschoten. Jonge vosjes worden doodgeknuppeld of doodgeslagen. Wat voor effect heeft al dit geweld tegen de vos?

De vos en de wet

In 2002 werd de vos dankzij de Flora- en faunawet wettelijk beschermd en werd de jacht op dit dier gesloten. Onder druk van de lobby van boeren en jagers, en niet geleid door adviezen van deskundigen, heeft minister Veerman de vos in mei 2006 op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst. Dat betekent dat sindsdien bij 'schade aan de fauna' of zelfs bij 'dreigende schade' de vos weer overal bestreden mag worden.

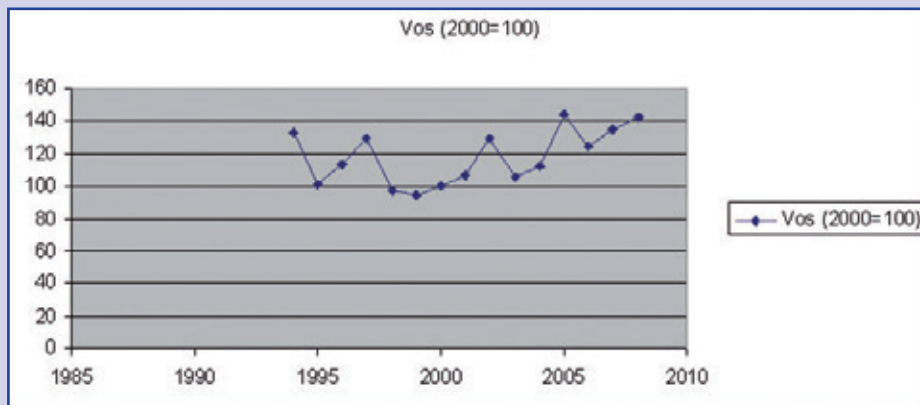

Provincies kunnen bovendien ontheffingen verlenen om ook 's nachts met de lichtbak de vos te bestrijden.

Jaarlijks worden er in Nederland volgens de opgave van de jagers zelf, tussen de tien- en vijftienduizend vossen afgeschoten. Door de plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingslijst is dus geen ontheffing vereist. Men schuwt bij het doden van vossen zelfs niet het gebruik van ongewenste (soms wettelijk verboden) middelen, zoals eind vorig jaar op Vlieland waar Staatsbosbeheer klemmen en strikken wilde inzetten om de daar illegaal uitgezette vossen te vangen. Jongen worden uitgegraven en doodgeslagen, zogende vossen worden gedood waardoor hun jongen creperen van hongersnood en dorst in de burcht. Tijdens de oogst worden de vossen die zich schuilhouden in het hoge gewas opgewacht met geweren. Ook worden honden ingezet bij de bestrijding van vossen: Jagers sturen aardhonden de hollen in, die de vossen verminken of doodbijten of hun hollen uitjagen waarna ze vervolgens door de jagers te worden doodgeschoten.

Rotvos

In het natuurbeheer in Nederland worden per gebied bepaalde natuurdoelen gesteld. De vos kan dan 'in de weg' zitten. In de media verschijnen regelmatig berichten dat de vossenstand dusdanig is toegenomen dat andere soorten, zoals weidevogels, ernstig door worden bedreigd en dat het de hoogste tijd is voor beheer van de vossenstand. Dit beheer bestaat dan uit nóg meer afschot. Soms vinden natuurbeschermers het ook nodig om vossen te bestrijden ter bescherming van zeldzame diersoorten. Uit onderzoek is gebleken dat andere oorzaken, zoals de moderne landbouw en verdwijning van leefgebieden de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Voor de vos is de weidevogel als voedsel onbelangrijk. Een vos leeft vooral van muizen en/of konijnen en vult dit menu aan met andere zaken zoals diverse soorten vogels, regenwormen, kevers en aas. Uit onderzoek van Vogelbescherming blijkt dat vogels kunnen anticiperen op de aanwezigheid van vossen en zelfs verhuizen. Lepelaars zijn bijvoorbeeld uit de vossengebieden weggetrokken en zijn o.a. in braamstruiken gaan broeden. Bij de Nieuwkoopse plassen broeden Kieviten en grutto's op voor de vos onbereikbare eilandjes. Veel vogelsoorten leven van oudsher met vossen samen in dezelfde gebieden en brengen voldoende jongen groot om het voortbestaan van de soort veilig te stellen, maar onvoldoende om de negatieve effecten van

Figuur 1: Ontwikkeling aantallen vossen 1990-2008 (Bron: NEM (SOVON, VZZ, CBS), Compendium voor de leefomgeving).

de intensieve landbouw en het verdwijnen van geschikte broedgebieden te compenseren. Een grutnest op zijn land levert een boer ongeveer 75 euro op. Dat kan voor een boer dan ook een reden zijn om vossen te willen bestrijden.

Effect van de jacht

De vraag is of de intensieve jacht op de vos wel het beoogde effect heeft op de vosstand. De toename van het afschot in de afgelopen jaren heeft de uitbreiding van de vos helemaal niet kunnen tegenhouden. Afschot vergroot de overlevingskans van de overgebleven vossen. In herfst en winter worden de opengevallen territoria opgevuld door jonge vossen die in die tijd overal op zoek gaan naar een geschikte woonplaats. In gebieden waar niet wordt gejaagd (bijvoorbeeld de Oostvaardersplassen of duinen) is bekend dat de stand van de vos in dat geval niet toeneemt. Hoe groter de jachtdruk, hoe groter het aantal jongen per worp. In onbejaagde populaties neemt het aantal jongen dat geboren wordt af. Er bestaan overigens ook diervriendelijke methoden om andere soorten te beschermen tegen predatie door vossen. Preventieve maatregelen om predatie door vossen te verminderen zijn o.a.:

- Het gebied ongeschikt maken voor vossen door bosjes en schuilplekken (schuurtjes, gaten in opgehoogde dammen, dichte begroeiing langs bermen, etc) weg te halen.
- De toegang voor de vos te verhinderen, door bijvoorbeeld een elektrisch raster of schrikdraad.
- Zorgen voor 'waterbarrières' of watergangen die vossen ontmoedigen.
- Zorgen voor hoge waterstanden waardoor weilanden 's winters deels onder water staan.

Conclusie

Bejaging van de vos is absoluut niet nodig. Vossen vormen elkaars concurrent, zodat de aantallen als gevolg van ruimte en voed-

Doodgeslagen vosjes. Foto: Har Pluijmakers.

selaanbod worden gereguleerd. Nederland is een cultuurland en veel dieren hebben zich daaraan aangepast. De oorzaak van de achteruitgang van de weidevogels is het veranderd landgebruik en niet de vos. De mens moet de vos accepteren. De manier waarop de jacht nu plaatsvindt (gedurende het hele jaar) heeft geen enkele zin. De vrije jacht op vossen moet worden teruggedraaid. Dat zal echter moeilijk zijn, aangezien de lobby van de jagers om deze jacht in stand te houden zeer sterk is. De vos vormt de natuurlijke concurrent van de jagers die liever zélf de soorten schieten die op het menu van de vos staan.

Aanrader

In 2009 verscheen de documentaire 'Rotvos' van de filmmakers Tijs Tinbergen en Jan Musch. De documentaire toont het gevecht tussen mens en vos. In de documentaire wordt vossenonderzoeker Jaap Mulder gevolgd bij zijn onderzoek naar de relatie vos en zijn prooidier in een korenwolfreservaat in Limburg en in

een weidevogelgebied in Waterland. Om inzicht te krijgen in hun territoriumgedrag en voedselpatroon worden vossen daartoe gevangen en voorzien van een zender. De film toont goed hoeveel verschillende belangen er spelen in het Nederlandse natuurbeheer en hoe verschillend er gedacht wordt door jagers, terreinbeheerders en natuurbeschermers over wat verstaan wordt onder 'goed natuurbeheer'.

Jonge vosjes. Foto: Geurt Besselink.

Referenties

Ministerie van LNV. 2009. Vossen, weidevogels en vosbeheer. April 2009.

Ministerie van LNV. 2008. Kamervragen over het doden van vossen. Kenmerk DN. 2008/1789, 20 juni 2008.

<http://www.zoogdiervereniging.nl/node/280>

<http://www.mulder-natuurlijk.nl/>

<http://www.rotvos.nl/>

http://www.volkskrant.nl/archief_gratis/article847803.ece/Vos_moet_eitje_laten_staan

<http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl1090-Plaagsoorten%3A-kraaiachtigen-en-vos.html?i=2-86>

Vriezen ze niet dood, dan schieten we ze dood

Eindelijk weer eens een winter met zicht op een witte kerst en met misschien zelfs een elfstedentocht, zal menigeen hebben gedacht toen al een week voor kerst 2009, de winter zijn opwachting maakte. Dat lukte niet helemaal, maar toch werd het een lange winter met alle ingrediënten die daarbij horen. Lange files tijdens de spits wegens sneeuwval, kruierend ijs op het IJsselmeer, strooizout tekorten, varende konvoien met een ijsbreker voorop en goed gevulde vogelvoerhuisjes in heel Nederland. Dit laatste als blijk van medeleven met de vogels vanwege winterse omstandigheden. Minder meelevend waren de onwillende provincie-ambtenaren die een door De Faunabescherming gevraagd jachtverbod tijdens winterse omstandigheden maar bleven uitstellen en nog eens uitstellen...

Loden Kraai

In de tijd dat alle jachtverordeningen nog afkomstig waren van het ministerie van Landbouw in Den Haag, maakte voormalig minister Jan de Koning zich niet populair door in de winter van 1981/1982 een inconsequent jachtbeleid te voeren door na de jacht tijdelijk te hebben gesloten wegens kou, deze te heropenen juist ten tijde van een nieuwe koude-inval. Hij kreeg daarvoor een doublet Loden Kraaien uitgereikt, een prijs van (toentertijd) Kritisch Fauna-beheer, die uitgelooft werd aan personen wegens exceptioneel onverantwoord fauna-beheer.

Ook oud-minister en jager Braks van Landbouw had er een handje van om voor de jagers in de bres te springen als hun hobby het dreigde af te leggen tegen de wensen van natuur- en dierenbeschermers. Hij

Als een haas de winter overleeft, is hij zijn leven nog allerminst zeker.

Foto: Archief De Faunabescherming.

berichtte ons in januari 1985 dat zijn ministerie de weersituatie van dag tot dag volgde. Na de jacht te hebben gesloten vanaf 11 januari 1985 werd die plotseling vier dagen voor de wettelijke sluiting op 31 januari 1985 op verzoek van de jagers weer opengesteld. Ook Braks ontkwam niet aan een Loden Kraai.

Ambtelijke voorbeeldbrieven

Dat het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij niet erg gelukkig was met de negatieve publiciteit bleek toen in 1986 een draaiboek "besluitvorming tijdelijke sluiting c.q. opening van de jacht onder bijzondere weersomstandigheden" van de directie Natuur, Milieu en Faunabeheer verscheen. Daarin staat onder andere: "Dat de voorbereidingstijd van een besluit tot tijdelijke jachtsluiting tenminste 2½ dag duurt". En verder dat "brieven van burgers of groeperingen met voorrang behandeld dienen te worden. Bij snelle beantwoording worden andere klachten ontmoedigd en kan worden volstaan met een procedureel antwoord". Er zijn ook voorbeeldbrieven bijgevoegd zodat de ambtenaren vooral niet zelf hoeven na te denken. Dat ambtenaren er tussen kerst en nieuwjaar meestal heel lang overdoen om tot een besluit te komen doordat zij of met vakantie zijn of zelf druk aan het jagen zijn, is een realiteit waarover in het draaiboek wijselijk wordt gezwegen.

KNJV past draaiboek aan

Vanwege de kwakkelende winters hoefde het draaiboek de volgende 10 jaren niet uit de la te worden gehaald. Toen dat in 1996 wel weer aan de orde was, bleek dat de toenmalige minister van Landbouw, de heer van Aartsen, de mogelijkheid tot sluiting van de jacht met stille trom had gedelegeerd aan de provincies. Die wilden het wiel opnieuw gaan uitvinden met sponstaan aangeboden hulp van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) die triomfantelijk in de Nederlandse Jager van december 1997 schreef: "In het aangepaste draaiboek wintersluiting heeft de KNJV een aantal nieuwe criteria ontwikkeld op grond waarvan zij kan besluiten de provincies te adviseren.....". "Het regiobestuur van de KNJV adviseert rechtstreeks aan de colleges van Gedeputeerde Staten, op basis van informatie van het bureau van de KNJV...". En tot op de dag van vandaag is dat zo gebleven. Iedereen moet beseffen hoe perfide dit systeem in zijn werk gaat.

Verburg weigert toezicht

Dat er sprake is van chaos blijkt uit de besluitvorming over wintersluiting van de jacht die de provincies niet alleen vorige winter, maar ook deze winter ten toon spreidden. Zelfs het Interprovinciaal Overleg (IPO), een overleg- en adviesorgaan van de provincies, waarin de provincies

ideetjes uitwisselen om de mazen van de Flora- en faunawet gezamenlijk optimaal te benutten met als doel de jacht zoveel mogelijk ruimte te geven, wist de gelederen niet te sluiten.

Ook de huidige minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg, antwoordde op 23 januari 2009 negatief op vragen van de Partij voor de Dieren van 8 januari 2009, over sluiting van de jacht. Met nog een week te gaan voor de wettelijke sluitingsdatum van de jacht op wilde eenden, fazantenhanen, konijnen en houtduiven, koos zij voor de jagers, en tegen dieren die toen al wekenlang strenge vorst te verstouwen hadden gekregen. Zij oordeelde dat het weer was omgeslagen, zodat er geen jachtverbod meer nodig was, evenmin als verhoogd toezicht op het verbod om te jagen op wild dat als gevolg van winterse omstandigheden in uitgeputte toestand verkeerde.

Faunafonds belemmert jachtsluiting

Zoals gezegd zijn er inmiddels twee winterseizoenen geweest waarin de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies moesten beslissen over de wintersluiting van jacht bij extreme weersomstandigheden. En het werd een chaos waar in het wild levende dieren, in moeilijke omstandigheden, de dupe van zijn geworden.

Wilde zwijnen vallen niet onder het jachtverbod in winterse omstandigheden, omdat ze volgens jagers wel tegen een stootje kunnen. Foto: Archief De Faunabescherming.

Daarbij heeft geen enkele coördinatie tussen provincies plaatsgevonden anders dan het kijken naar elkaar en wachten op elkaars beslissing. Verantwoordelijke provinciale ambtenaren, soms gedeputeerden, of draaiboeken hebben bewezen volkomen vast te lopen in procedures. Langs de provinciegrenzen gold aan de ene kant een ander soort jachtsluiting dan aan de andere kant of was er helemaal geen sluiting. Zeeland sloot als eerste een week voor kerst 2009 de jacht op een klein aantal diersoorten, maar juist voor de kerst werd de jacht door deze provincie al weer heropend. Limburg vroeg in december advies aan het Faunafonds. Dat berichtte verbaasd te zijn over het verzoek. Immers, van de noordelijke provincies, waar de winter harder had toegeslagen, was nog niets vernomen. De parameters aan de hand waarvan Limburg een beslissing moest nemen, werden door het Faunafonds betiteld als “zeer ruim opgesteld en nauwelijks op concrete wijze te duiden”. Het advies mondde dan ook uit in een gedeeltelijke sluiting van de jacht, met uitzondering van schadebestrijding van konijn en houtduif, die op de landelijke vrijstellingslijst staan, en waar volgens het Faunafonds minister Verburg over moest oordelen. En dan kon het wel eens het lang duren.

Het Faunafonds is helemaal geen voorstander van het sluiten van de jacht onder winterse omstandigheden. Dit fonds is bang voor meer schadeclaims temeer omdat zij slechts schade uitkeren nadat volgens de regels van het Faunafonds eerst de boer in kwestie wordt gedwongen te jagen met het geweer. Schades worden daarbij getaxeerd op het moment dat de boer deze claimt, terwijl ze uiteraard pas vlak voor de oogst werkelijk kunnen worden beoordeeld. Het uitbetalen van reële schade door in het wild levende dieren aan boeren lijkt ons de enige manier om de uit de hand gelopen schades enigszins beheersbaar te laten blijven.

Geen toezicht

Uit de praktijk blijkt dat de politie, uw trouwe steun en toeverlaat als het om andere dingen dan de jacht gaat, andere prioriteiten heeft dan jagers te verbaliseren. En dus konden de jagers, ondanks het gedeeltelijk jachtverbod, toch hun gang gaan. Enkele voorbeelden. Het doen van aangifte van een overtreding van de jachtsluiting in januari 2010 stuitte in de Hof van Twente (Overijssel) op een ferme weigering van de politie aldaar. Het bejagen van ganzen met verboden lokstallen in Limburg werd door de provincie goedgepraat. Sporen volgen

in spoorstroom om dieren uit hun holen te jagen in Drente ziet toch niemand. Bejagen van ganzen op een dik sneeuwdek waar geen schade te verwachten is, blijft onbestraft in Gelderland.

Laffe vossenjacht

Om maar te zwijgen over de laffe manier waarop vossen door middel van sporen in de sneeuw in de wintermaanden overal in Nederland worden gevolgd, zelfs tot in hun holen. Of ze worden door middel van drijfjacht opgejaagd en doodgeschoten. Volgens de wet is drijfjacht in spoorstroom niet verboden. De vos die de concurrent is van jagers geniet geen enkele bescherming. Jagers doen geen moeite om zelfs maar de schijn op te houden dat ze schade bestrijden. Vriezen ze niet dood, dan schieten we ze dood! In de Nederlandse Jager van 11 februari 2010 staat een reportage van een vossenjacht in januari in Gelderland, waarvoor een fokster van ruwharige teckels uit Enschede speciaal naar de Zuid-Veluwe is afgereisd om haar vier honden in een vossenburcht te laten vechten met vossen, totdat die uiteindelijk uit de burcht vluchten, waar jagers klaarstaan om ze dood te schieten. Mevrouw houdt van het jagen op dieren. Op de website Hoge Jacht is ze met andere Nederlandse jagers te zien op tal van grootschalige drijfjachten op herten en wilde zwijnen in onder andere Duitsland. Op één van de zes foto's in het blad de Nederlandse Jager is te zien hoe de oudere dame, geheel in stijl gekleed, plat op de besneeuwde grond ligt, met haar hoofd in een ingang (pijp) om haar hond te dirigeren. Vier mannen op leeftijd met geweer, dat volgens het verhaal “steeds vaster wordt omklemd, wachtten met gezichten waarvan de spanning is af te lezen”, op de vos die in doodsnoed uiteindelijk uit het hol zal moeten vluchten. De schrijver van het verhaal en redactielid van de Nederlandse Jager, Berend te Hennepe, is een zwijnenjager die recent in het nieuws kwam tijdens ‘het beheren’ van de ‘te grote’ zwijnenstand op de Veluwe.

Winterjacht populair

Wilde zwijnenjacht in de sneeuw kan rekenen op een hoog gehalte nostalgie bij jagers, te oordelen naar (kostbare) schilderijen uit het verleden en huidige kalenders met jachtaferelen van zwijnen in de sneeuw. Zwijnen vallen ook al niet onder het jachtverbod in winterse omstandigheden, omdat ze wel een stootje kunnen hebben volgens de jagers. Reegeiten en reekalfjes, waarop gejaagd mag worden van 1 januari tot 1 april, zijn hetzelfde lot

beschoren. Ook zij worden door foute beslissingen van provincies uitgesloten van enige clementie, waar het gaat om het rustig zonder jacht te kunnen fourageren, voor zover dat al mogelijk is in sneeuw en bevroren grond.

Interpretatie koudegetal door KNJV

Alle provincies talmde zo lang met het nemen van een beslissing dat jagers hun fel begeerde fazanten- en hazenjacht rond de kerstdagen nog ongestoord konden uitoefenen. De jacht op fazantenhennen en hazen sluit op 31 december. Bovendien willen en kunnen de ambtenaren helemaal geen beslissingen nemen tussen kerst en oud en nieuw. Zij zijn met reces of zelf op jacht. Vandaar dat de beslissingen om de jacht te stoppen door alle provincies behalve Zeeland pas in de loop van januari 2010 worden genomen.

De provincie Gelderland heeft bijvoorbeeld de jacht pas gesloten op 12 januari 2010 omdat het “koudegetal” 85 nog niet was bereikt. Het koudegetal of Hellmann getal is de som van alle etmaalgemiddelden onder nul gedurende een vorstperiode. In Nederland schommelt het koudegetal tussen de 50 en 150, soms iets daarboven. De KNJV heeft zelf bedacht dat het koudegetal 85 als meetpunt dient waarop de jacht op wilde eenden gesloten moet worden. Voor de overige bejaagbare dieren geldt de dikte van het sneeuwdek. Daarnaast neemt iedere provincie een eigen besluit over ganzen en alle dieren die mogen worden gedood in het kader van schadebestrijding, nadat zij advies hebben ingewonnen van de KNJV, het Faunafonds, de Faunabeheereenheden en de boeren via LTO Nederland. Voordat de provincies alles netjes hebben opgeschreven, de provincie Gelderland wrocht vier bladzijden vol jagerslatijn in vier weken tijd, was de vorstperiode volgens die provincie alweer voorbij. Kortom, het optuigen van een jachtverbod bij winterse omstandigheden kan net zo lang duren als de winter zelf. Niemand kan er een touw aan vastknopen. Ook de handhavers niet. Jagers laten bepalen of en wanneer jacht moet worden gesloten is hetzelfde als kleuters in een snoepwinkel zelf laten bepalen of en wanneer zij wensen te vertrekken...

Gesprek met bisschop Punt

BETTY DE JONG

In november vorig jaar waren Stichting Rechten voor al wat leeft en De Faunabescherming aanwezig bij de Hubertusmis die werd gehouden in de R.-K. Sint Victor Kerk in Obdam, Noord-Holland. Onder de titel “Jagerspropaganda in de R.-K. kerk” berichtten we hierover in de vorige Argus (Argus 2009:4). Pastoor Vlaar van de parochie in Obdam had voor het tweede achtereenvolgende jaar de jachthoornblazers en de jagers met hun jachthonden uitgenodigd om deze mis bij te wonen. De pastoor is begonnen met de viering van een Hubertusmis nadat hij samen met een lid van de wildbeheereenheid, die tevens lid van zijn parochie was, een jachtpartij had meegemaakt.

Ter ere van deze jachtverheerlijking was de kerk in Obdam versierd met delen van dode dieren, een opgezette vos en dode vogels. Ook valkeniers waren aanwezig met hun in gevangenschap gehouden roofvogels. Na de mis werden de jagers en de jachthonden door de pastoor gezegend, in de hoop dat deze zegening zou bijdragen aan een flinke jachtbuit.

Gesprek

Wij, de actievoerders, vonden het hele gebeuren zeer dier- en kerkenwaardig en hebben namens de genoemde Stichtingen een brief gestuurd aan bisschop Punt van het bisdom Haarlem waarin we hem vroegen om een onderhoud. Al snel kregen we een uitnodiging voor een gesprek, dat op 12 maart jl. plaatsvond. Behalve De Faunabescherming en Stichting Rechten voor al wat Leeft was er ook een vertegenwoordiger van de Stichting Kerk en Dier bij dit gesprek aanwezig. Zij wilde aan de bisschop vragen om meer aandacht van de R.K. kerk voor onze omgang met de dieren in het algemeen en voor de intensieve veehouderij in het bijzonder.

We werden hartelijk ontvangen en onder het genot van een kopje koffie werd er gesproken over de jacht en het omgaan met de dieren, die toch ook Gods schepselen zijn.

De Hubertus(ker)mis in Obdam werd opgeluisterd door jachthoornblazers, valkeniers en opgezette dieren. Foto: Herman de Jong.

gegaan met dieren voor de vleesproductie ver beneden peil is. Als voorbeeld gaf de bisschop daarbij de veetransporten aan. Vooral de massaliteit waarmee de dieren gehouden en vervoerd worden waren hem een doorn in het oog. Zelf is hij vegetariër geworden, iets wat de bisschop omschrijft als beter voor het dier, beter voor het milieu en ook beter voor de gezondheid.

Maatregelen

Uiteraard waren we vooral geïnteresseerd in de mening van de bisschop over de activiteiten van pastoor Vlaar in Obdam. Dat het bisdom hier absoluut niet blij mee was, hadden we al in een eerder stadium begrepen. En uit het bovenstaande zal ook duidelijk zijn dat de bisschop geen enkele sympathie kon opbrengen voor de aandacht die de pastoor tijdens de missen aan de dag legt voor jagers, valkeniers, slagers, enzovoorts. Desgevraagd vertelde de bisschop ons dat hij pastoor Vlaar al heeft aangesproken op zijn ongewenste gedrag en tegen hem heeft gezegd dat er in zijn kerk geen evenementen meer mogen plaatsvinden. De bisschop trekt deze maatregel door voor heel Noord-Holland.

Het was een bijzondere ervaring om te mogen spreken met bisschop Punt. Een bisschop die met nadruk opkomt voor de zwakkeren in de samenleving, ongeacht of het nu mensen of dieren zijn.

Ver beneden peil

Bisschop Punt was heel duidelijk in zijn standpunt tegen de plezierjacht. Hij vindt dat jacht niet meer van deze tijd is. Heel lang geleden werd er in ons land nog gejaagd om aan voedsel te kunnen komen maar in deze moderne tijd is dat volgens de bisschop volkomen overbodig geworden. In dit verband noemde hij bijvoorbeeld de Eskimo's: Zij móeten nog wel op zeehonden jagen om aan voedsel te komen om te kunnen overleven. Bij ons is jacht niet nodig. Ook over de vee-industrie heeft bisschop Punt een uitgesproken mening. Hij vindt dat de manier waarop bij ons wordt om-

Biografie Harry Voss

Een man van actie

GERARD ELLENBROEK

Op 15 februari 2010 werd in het stadkantoor van Apeldoorn het eerste exemplaar van het boek “Harry Voss, man van Actie” door Harry zelf aangeboden aan burgemeester van Apeldoorn, de heer De Graaf. Tijdens de ontspannen bijeenkomst, waarbij naast de schrijfster en uitgever van het boek ook Harry’s vrouw Gerry en een aantal familieleden en vrienden aanwezig waren, nam De Graaf de biografie op zijn eigen wijze in ontvangst met een korte terugblik op zijn ervaringen en aanvaringen met de hoofdpersoon uit het boek. Na de overhandiging van het eerste exemplaar vond in het nabij gelegen restaurant “Pizzeria Ristorante Bel Paese” de presentatie van het boek aan de pers en andere genodigden plaats.

Op deze drukbezochte bijeenkomst wist Harry zijn publiek langdurig te boeien met de vele anekdotes, die in het boek over zijn leven als actievoerder de revue passeren. Harry Voss, die ook als bestuurder van de Faunabescherming zijn stempel op vele acties heeft gedrukt, wordt in het zojuist verschenen boek terecht in het zonnetje gezet voor de vele misstanden op het gebied van natuur en milieu, die hij voor het voetlicht wist te brengen.

Het is misschien wel een beetje vreemd, een biografie van een man die, zoals hij zelf zegt, nog lang niet klaar is met actievoeren. Dat blijkt ook wel uit het feit dat hij zich dit jaar beschikbaar stelde als kandidaat voor

het lijsttrekkerschap van de Partij voor de Dieren voor de gemeenteraadsverkiezingen in Apeldoorn. Inmiddels is bekend geworden dat de PvdD inderdaad een zetel heeft weten te bemachtigen in die raad. En dus is Harry nu gemeenteraadslid. Gekscherend sprak Voss tijdens de overhandiging van het eerste exemplaar van zijn boek dan ook al over het op handen zijn van “deel 2” van zijn biografie.

Toch is het geen echte biografie. Het boek “Harry Voss, man van actie” beschijft alleen het leven van Harry als actievoerder. Maar wel als actievoerder in alle facetten van het actievoeren. Actievoeren tegen onrecht, wat voor onrecht dat ook was. Dat begon volgens de schrijfster al op jonge

leeftijd, toen Harry nog op de lagere school zat. Tijdens een sportdag kreeg een meisje uit zijn klas een flesje frisdrank aangereikt waarvan de hals met het verwijderen van de dop gedeeltelijk was afgebroken. Toen de onderwijzer vond dat het meisje dit flesje nog best leeg kon drinken, werd de kleine Harry zo boos, dat hij het flesje op de grond kapot smiet. Eén van Harry’s oud-leraren zei ooit eens over hem: Deze jongen met zijn gedrevenheid zal het nog ver schoppen in de wereld.

Apeldoorn

Harry Voss groeide op in Apeldoorn. Hoewel hij vanaf zijn jeugd al veel interesse had voor de natuur, bleek in de jaren zeventig,

Harry signeert zijn biografie na de presentatie op 15 februari 2010.
Foto: Archief De Faunabescherming.

Harry leidt een actie tegen de jacht in Drenthe in 2003. Foto: Archief De Faunabescherming.

toen Harry actief was als vrijwilliger bij het Wereld Natuurfonds afdeling Apeldoorn met het opzetten van de Rangers, de jeugdafdeling van het WNF, dat dierenleed hem diep trof. Tijdens een nachtelijke tocht in het vroege voorjaar over de Asselse Heide ontdekte hij dat de 'blubber' die er op de Pomphulweg lag, geen modder was, maar doodgereden padden en kikkers. Daar moest dus iets aan gedaan worden en Harry meldde zich met het probleem bij de gemeente Apeldoorn, die verantwoordelijk was voor de betreffende weg. Gevolg was dat, na vele uren onderhandelen, de weg jarenlang tijdens de paddentrek in de nachtelijke uren werd afgesloten voor het autoverkeer. Helaas gingen door andere omstandigheden, zoals een paar heidebranden in het vroege voorjaar en de toenemende verdroging en verzuring van de vennen, de populaties van de heide- en bruine kikker en van de gewone pad op de Asselse Heide alsnog grotendeels verloren. Echter de actie zelf, het beschermen van amfibieën tijdens de voorjaarstrek, werd, in navolging van wat er op de Pomphulweg bereikt was, op andere plaatsen in en buiten de gemeente Apeldoorn, wel succesvol voortgezet. Samen met de medewerkers van de Dierenbescherming en het IVN werden de activiteiten gecoördineerd in de Werkgroep

Amfibieën Stedendriehoek, de WAS, die mede op initiatief van Voss werd opgericht. Door zijn activiteiten rond de amfibieëntrek ontdekte Harry het nut van regelmatig contact tussen natuur- en milieuorganisaties onderling en tussen hen en de gemeente Apeldoorn. Zo ontstond het natuur- en milieuplatform Apeldoorn waarin deze organisaties met de beleidsmakers van de gemeente maandelijks overleg voerden. Om dit overleg te formaliseren werd de Stichting Apeldoornse Milieuorganisaties opgericht, waar Harry oprichter en bestuurslid van was. Het was deze stichting die zich sterk maakte om de beleidsnota 'Faunabeheer', waarin de gemeente Apeldoorn de plezierjacht op haar grondgebied niet langer toestond, door de gemeenteraad te loodsen. Naast het nodige lobby-werk werd ook het landelijke symposium 'Verantwoord Faunabeheer' georganiseerd om plaatselijke politici over de streep te trekken. En dat lukte ook. De nota werd aangenomen. Later werd de gemeente Apeldoorn daarvoor nog door De Faunabescherming onderscheiden met de 'Gouden Kraai'.

Anti-jacht-man

Door zijn bekendheid in Apeldoorn en inmiddels ook op rest van de Veluwe, werd Harry in 1989 door Omroep Gelderland

gevraagd om wekelijks een praatje op de radio te houden. Tot 1997 zou hij in zijn de natuurrubriek "Groenvoer" telkens een liefst actueel onderwerp behandelen. Door zijn passie als anti-jacht-man, kon hij het ook niet laten om regelmatig een onderwerp te kiezen of een opmerking te maken, die het Gelderse jagersvolk in het verkeerde keelgat schoot. Dat werd hem dan ook niet altijd in dank afgenomen. Wel natuurlijk door de bestuursleden van De Faunabescherming, die toen nog Stichting Kritisch Faunabeheer (SKF) heette. Gerrit van Weess, destijds bestuurslid van deze stichting, wist Harry in 1992 over te halen voor een bestuursfunctie binnen SKF. De eerste actie van Voss voor SKF was de deelname aan de organisatie van het Congres Verantwoord Faunabeleid, dat in 1992 in de Reehorst in Ede werd gehouden en wat tot doel had richtlijnen op de stellen voor een 'ethisch, maatschappelijk en biologisch verantwoord faunabeleid in Nederland'. Evenals op het symposium in Apeldoorn wisselden hier natuurbeschermers en, in dit geval landelijke, politici van gedachte over jacht en faunabeleid.

De Faunabescherming

Uiteraard zou Harry Harry niet zijn als hij het binnen SKF/De Faunabescherming zou

laten bij het organiseren van een discussie. "Actie" was zijn motto. En dat zouden ze ook wéten binnen deze organisatie! Het zou te ver voeren om alle acties die Voss voor De Faunascherming heeft georganiseerd of heeft helpen organiseren hier te behandelen. Maar een paar ervan willen we hier toch noemen.

De hofjacht: Al vanaf zijn prille jeugd had Harry zich afgevraagd waarom 'de gewone man' werd ingerekend als hij in de bossen rond 't Loo een konijntje stroopte terwijl de leden van de Koninklijke familie en hun gasten ongehinderd drijfjachten mochten organiseren op de wilde zwijnen in de kroondomeinen. Van dit onrecht overtuigd wist Harry De Faunascherming warm te krijgen voor het idee dat je met 'gepaste' belangstelling voor deze hofjachten hier misschien wel een einde aan zou kunnen maken. Jarenlang hield hij het vol om samen met andere faunaschermers en vergezeld van plaatselijke en landelijke pers of zelfs radio- en TV-ploegen de jacht door leden van het Koninklijk Huis in het nieuws te krijgen. Door het voortdurend verstoren en frustreren van deze hofjachten, ging 'de lol' van het plezierjagen er bij de prinsen (en prinsessen) kennelijk vanaf en besloot men ten slotte om de drijfjachten op 't Loo dan maar te beëindigen.

De Hoge Veluwe: Bij verschillende acties op de Hoge Veluwe was Harry de drijvende kracht. Wonderlijk dan ook dat Seger van Voorst tot Voorst, de directeur van dit nationale park, Harry als volgt omschrijft: "Ik ken hem als een gedreven man met een onbevangen en eerlijke blik. Hij heeft een overtuiging maar die wil hij niet kost wat kost aan je opdringen. Hij luistert naar je en staat open voor de mening van anderen." Met dit in gedachte is het dan ook niet verbazend dat Van Voorst tot Voorst zowel bij de officiële overhandiging van Harry's

boek aan de burgemeester van Apeldoorn aanwezig is als bij de eerste presentatie van het boek.

Het zou te ver voeren om alle andere acties van De Faunascherming waar Harry een belangrijke rol in speelde hier te noemen, maar twee ervan moeten toch nog even genoemd worden. Op 4 juni 2004 lanceerde Voss namens De Faunascherming de internet site Jachthutten.nl, die tot doel had de veelal verborgen hoogzitten van jagers op de kaart te zetten. De 'feestelijke' introductie van de site vond plaats bij een jachthut ergens op de Veluwe en werd verricht door Marianne Thieme (Partij voor de Dieren) en Krista van Velzen (SP). Natuurlijk mocht de komische noot ook bij deze actie niet ontbreken. Als overspannen jager predikte Harry Voss vanaf een hoogzit hel en verdoemenis als de jagers zouden worden tegengewerkt. Inmiddels is de jachthutten site een druk bezochte plaats op internet en komen er nog dagelijks nieuwe meldingen bij.

Begin vorig jaar kwam Harry er bij toeval achter dat er op het landgoed van de paters Salesianen van Don Bosco in Assel bij Apeldoorn van alles mis was. Zo vond hij er vier jachthutten, voerplaatsen voor herten, gaten in de omheining en zelfs een heuse vangkooi met fazant en kip als lokaas. In een ludieke actie gaven broeder Bartholomeüs (Harry Voss) en zuster Jacobina (Ineke van den Abeele) directeur Kees van Luyn van Don Bosco een beleerende preek over hoe je om zou moeten gaan met dieren in het wild, zeker als je in de gelukkige omstandigheid verkeert in zo'n groot natuurgebied te mogen wonen.

Milieudetective

Ook de periode waarin Harry als 'milieudetective' voor de Socialistische Partij werkte, komt in het boek uitgebreid aan de orde.

Harry en Marianne Thieme als beul en jonkvrouw bij de aanbieding van een petitie tegen het dierenvriendelijke beleid van de regering in 2004. Foto: Archief De Faunascherming.

De aandacht die hij telkens weer wist te halen in de media met acties voor het behoud van het Waddengebied, het stopzetten van de chloortreinen, het verhinderen van gasboringen in de Biesbosch of het vervoer van kernafval dwars door de randstad, spreekt tot de verbeelding. Al deze acties, de achtergronden, de uitvoering en de resultaten ervan worden in het boek uitvoerig besproken.

Uit het boek wordt duidelijk dat Harry Voss zich inzet om zaken die niet deugen, die het daglicht niet kunnen verdragen of die om economische redenen natuur of milieu bedreigen te bestrijden door ze onder de aandacht te brengen en publieke verontwaardiging te genereren. Maar altijd zonder gebruik te maken van ongeoorloofde middelen. Als pacifist heeft hij een hekel aan geweld, aan het vernielen van andermans bezittingen en het bewust kwetsen en beschadigen van mensen. De schrijfster van het boek, Annemarie van Gelder, omschrijft dit in de proloog van haar boek als volgt: "Waar anderen zeggen zat 'ze' of 'de overheid' er iets aan zouden moeten doen, trekt Harry de mensen van die overheid letterlijk aan hun mouw. Hij schudt ze wakker, maakt lawaai en zet aan tot actie.... Er zijn mensen die met harde strijd hun punt willen maken. Er zijn zelfs mensen die tot terrorisme overgaan om hun doel te bereiken. Doorzetten zonder door te slaan kunnen er niet veel."

Harry Voss, man van actie

is te bestellen bij uitgeverij
VanGéBoek, via
<http://www.vangeboek.nl/>
ISBN 978-90-902512-4-0
Kosten: € 17,50
(excl. € 2,85 verzendkosten)

Door extreme weersomstandigheden werd een tijdelijk jachtverbod afgekondigd. Zelfs de jagersvereniging KNJV komt er voor uit dat jacht dieren onrustig maakt en verzwakt. De dieren hebben nu rust nodig. Dat is een feit. Maar jacht veroorzaakt in elk seizoen veel verstoring, onrust en stress voor alle dieren. De jagers vonden een korte onderbreking van de jacht niet echt rampzalig. Aan het begin van het jachtseizoen was er al flink geschoten. Daarbij mocht er nog wel op vossen, zwijnen, reegeiten en reekalveren worden gejaagd. En vanaf november lusten jagers toch hun zelf geschoten eenden niet meer, die zijn dan te tranig. Ze schieten de eenden liever van juli tot en met oktober!

Verwarring

In Noord-Holland mocht nog wel - ondanks de sneeuw en strenge vorst - op houtduiven worden gejaagd, vanwege de schade die de dieren zouden kunnen toebrengen. Eerder was daar verwarring over ontstaan en dat zette jager T. B. van de Wildbeheereenheid Noorder-Koggenland graag even recht in een reactie naar de krant: "De jacht op duiven is voor jagers erg lucratief, dat laten ze zich niet ontnemen. En met een flinke slok op merken ze weinig van de kou". T. B. was in 2008 zelf nog in opspraak omdat hij de huiskat van de burens om zeep had geholpen. Dat krijgt een houtduif nooit voor elkaar!! Hieruit blijkt maar weer hoe schadelijk jagers kunnen zijn. *Bron: Noord-Hollands Dagblad.*

Jagers en Q-koorts

Jagers worden verzocht om goed op te letten want reeën, edelherten en wilde zwijnen kunnen drager zijn van Q-koorts. Die waarschuwing komt van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne. Volgens de organisatie kan afschot van deze dieren ongewild bijdragen aan de verspreiding van de bacterie. *Bron: Leeuwarder Courant.* Hoezo opletten? Het is heel simpel: direct stoppen met het bejagen van deze dieren in het belang van de volksgezondheid.

Meerkoeten doodgereden

Meerkoeten hebben vanwege sneeuw en kou moeite om voedsel te vinden en scharrelen dan langs de kant van de weg. Dat is een bekend gegeven en daar wordt gelukkig meestal rekening mee gehouden. Door de snelheid aan te passen kan veel ellende worden voorkomen. Helaas zijn er mensen die het leuk vinden om op groepen vogels in te rijden. Dat gebeurde volgens de Dierenbescherming opzettelijk in Groningen

waarbij een groep van 30 meerkoeten werd doodgereden. De Dierenbescherming heeft aangifte gedaan. Daarnaast hebben meerdere mensen gezamenlijk een beloning van 1200 euro uitgelooft voor de gouden tip, die leidt tot de opsporing van de dader. *Bron: Weekkrant Groningen.*

Karpers gestikt

In Bergen (N-H) heeft een bewoner in de sloot achter zijn huis tientallen grote, dode karpers uit het water gehaald. Twee grote, grijze containers vol. De vissen zijn naar een visverwerkingsbedrijf gegaan. Daar maken ze kattenvoer van de karpers. Zo vertelden de medewerkers van het Hoogheemraadschap. In de wintermaanden laten ze het water vijftien centimeter zakken. Als de vorst uitblijft, is dat geen probleem, maar nu hebben ze de vissen letterlijk en figuurlijk laten stikken, aldus de man. Het was zo koud dat de sloot volledig was bevroren. Hij vroeg waarom door het Hoogheemraadschap het waterpeil niet was verhoogd. Het Hoogheemraadschap wilde de boeren niet in de problemen brengen, want een hoger waterpeil heeft nadelige gevolgen voor de gewassen en zou afkalving van de oevers veroorzaken. De man, die de dode vissen aantroft vindt dit hypocriet, gezien de schade die nu is aangericht. *Bron: Noord-Hollands Dagblad.*

Baggerwerkzaamheden

In Heerhugowaard waren buurtbewoners niet gecharmeerd van de baggeractiviteiten van het Hoogheemraadschap. Ondanks het feit dat het water bevroren was, werd er volop gebaggerd. De dieren worden zo als oud vuil uit het water gehaald en vervolgens gelijk in grote dichte containers met de bagger afgevoerd naar de baggerdepots, is de klacht van de wijkbewoners. Het betreffende water zit vol met vis en amfibieën, aldus de omwonenden. Nadat er dode kikkers en zoetwatermosselen werden aangetroffen, werd er aan de bel getrokken. Ook werd de AID ingeschakeld maar dat had weinig effect. Het Hoogheemraadschap werkt volgens de Gedragscode Unie van Waterschappen. Deze Gedragscode is weliswaar door de rechter vernietigd maar middels een voorlopige voorziening mag het Hoogheemraadschap toch aan de slag.

Mits 25% van het gebied ongemoeid wordt gelaten, zodat de dieren kunnen vluchten. Volgens de wijkbewoners is dat laatste, gezien de lage temperatuur en het ijs op het water, in deze periode onmogelijk.

In de vorstperiode zijn vissen en amfibieën in winterrust. De dieren zijn dan inactief en niet in staat te vluchten. Baggeren zou in deze periode moeten worden gestaakt. In broedseizoen of voortplantingsperiode worden in principe ook geen baggerwerkzaamheden uitgevoerd. De beste tijd om te baggeren is september/oktober.

Jachtongelukken

Een jager in Griekenland dacht slim te zijn en had een manier bedacht om snel zwijnen te kunnen schieten voor het kerstdiner. Gehuld in zwarte geitenvellen ging hij in een hinderlaag liggen, maar zijn plannetje werd hem fataal. Collega-jagers zagen de Griek aan voor een wild zwijn en gaven hem de volle laag. De man werd overgebracht naar het ziekenhuis waar hij aan zijn verwondingen overleed. *Bron: De Telegraaf.*

Recent meldde Zweitse Lulof van de KNJV nog dat het in Nederland wel meevalt met jachtongelukken. Hij moet diep graven in zijn geheugen om te kunnen verwijzen naar een jachtongeval in een jachtveld. En hij is toch al sinds 1989 voor de jagersvereniging actief. *Bron: De Stentor.* Misschien toch last van een selectief geheugen?

In het verleden is er in de Verenigde Staten onderzoek gedaan naar ongelukken die gebeuren tijdens de jacht. De meeste dodelijke ongelukken doen zich voor bij de herenjacht. Uit dat onderzoek bleek ook dat de jacht op kalkoenen de grootste risico's met zich meebrengt. In camouflagekleding imiteren jagers dan het geluid van de kalkoenen en proberen dan zo dicht mogelijk hun prooi te benaderen. Andere jagers komen op deze geluiden af waarbij de jager prooi wordt. Op deze manier wordt de populatie plezierjagers op natuurlijke wijze gedecimeerd.

Geweer jachtongeluk te vroeg vernietigd

Het hoger beroep in de zaak waarbij de 39-jarige Joska Gosens in november 2007 door

jager Johan K. per ongeluk zou zijn doodgeschoten, loopt nog. De jager loste het schot tijdens de jacht op duiven. De vrouw liet haar honden uit op een voor publiek toegankelijk terrein. Zij overleed later aan haar verwondingen. De Bredase rechtbank veroordeelde de man vorig jaar tot een werkstraf wegens dood door schuld. De zaak is nu opnieuw in het nieuws. Het OM heeft namelijk per ongeluk het wapen waarmee Joska werd doodgeschoten, te vroeg laten vernietigen. *Bron: Reformatorisch Dagblad.*

Jager schiet zoon in de rug

Een 22-jarige man uit Hummelo is tijdens de jacht op ganzen getroffen door een schot hagel uit het jachtgeweer van zijn vader. De twee waren op ganzenjacht in het plaatsje Wehl. De zoon is per ambulance naar het ziekenhuis gebracht waar hij werd geopereerd. De politie doet onderzoek naar het ongeluk. *Bron: Omroep Gelderland.*

Vossen gedood en verminkt

In Purmerland zijn door Pim Langereis van de Dierenambulance twee dode vossen van het ijs gehaald. De staarten van de dieren waren gevild en het bont was meegenomen. Van de dood van de dieren wordt aangifte gedaan en er wordt sectie op verricht om te kijken hoe ze aan hun eind zijn gekomen. Langereis vond het een naar gezicht maar zegt bij voorbaat al dat dit niet het werk is geweest van echte jagers. Jager Simon Segers is het daar volledig mee eens. "Een geschoten vos moeten we altijd begraven" zegt hij. Van Pim Langereis is ons bekend dat hij het erg goed kan vinden met jagers. Hij doet precies wat de "wildbeheerders" hem in het oor fluisteren. Hij zou beter wat meer begaan kunnen zijn met het lot van de vossen! Het maakt voor een vos namelijk niet uit of hij door een jager met of zonder ontheffing wordt gedood. Jagers zijn gek op vossenjacht en vossenbont. De vacht van vossen wordt als voering aangebracht in jassen, op de hoogzit of in de jas van moeder de vrouw, zoals de jagers dat graag zeggen. Het enige dat jagers zich afvragen als ze op vossenjacht gaan is: Gaan we looien of opzetten?

Jachtverbod op gemeentegrond Purmerend

De Dierenbescherming is blij dat er vanaf januari 2010 op gemeentegronden van Purmerend niet meer gejaagd mag worden. Per 31 januari 2010 wordt het contract met de

Wildbeheereenheid De Purmer niet meer verlengd. Dat houdt in dat er op de 190 hectare grond die de gemeente Purmerend beheert, na januari 2010 niet meer gejaagd mag worden.

In november 2007 besloten raadsleden bij het vaststellen van de Dierenwelzijnsnota om het contract met de Wildbeheereenheid de Purmer tot 2010 te handhaven maar daarna niet meer te verlengen. En dat is nu dus geëffectueerd. *Bron: Dagblad Waterland*

Jagen met fret

De politie heeft in een bos aan de Nachtegaalweg in Asten twee mannen uit deze plaats aangehouden. De twee mannen waren door een Bijzondere Opsporingsambtenaar betrappt op het jagen met een fret. Beide verdachten werden overgedragen aan de politie en er werd proces-verbaal opgemaakt. Een fret en twaalf fretteerbuidels werden in beslaggenomen. Na verhoor werden de mannen in vrijheid gesteld. *Bron: Politieberichten*

Roofvogels door duivenhouder vergiftigd

Een duivenhouder uit Nunspeet heeft gif gebruikt, met de bedoeling roofvogels te doden.

De man gaf aan dat hij op een paal in zijn weiland een dode - met gif behandelde - postduif bevestigde, om daarmee roofvogels te lokken. Hij meende overlast te hebben omdat de roofvogels achter zijn dure postduiven aanzaten. In de omgeving van zijn huis werden meerdere keren dode roofvogels aangetroffen, die vermoedelijk vergiftigd waren.

Het milieuteam van de politie kwam na onderzoek de duivenhouder op het spoor. Tegen de man is proces-verbaal opgemaakt in verband met het doden of pogen te doden van beschermde inheemse roofvogels en in het bezit hebben van een gif waarvan bezit en gebruik al ruim drie jaar ten strengste verboden is. Of er andere dieren zoals honden en katten slachtoffer zijn geworden, is nog niet duidelijk. Het onderzoek loopt nog. *Bron: Politie.nl.*

Aanhouding na doden roofvogels

Het Regionaal Milieu Team (RMT) van de politie Hollands Midden heeft vier verdachten aangehouden die vermoedelijk jarenlang roofvogels in de polders rond Bergambacht vingen en doodden. De verdachten vonden dat de vogels concurreerden met de daar jagende jagers.

Medewerkers van het RMT ontdekten in de polders rond Bergambacht een kraaienvangkooi. Bij onderzoek bleek dat er

lokvogels als duiven en hanen werden gebruikt voor het vangen van roofvogels. Een 63-jarige man uit Bergambacht werd op heterdaad betrappt bij de kooi.

Hij stond op het punt de kooi in te stappen en de vogel te doden. Hij werd aangehouden en bekende dat hij al jaren roofvogels ving en doodde. De havik werd door het RMT in vrijheid gesteld. Later zijn nog drie verdachten aangehouden. Twee van hen bekenden eveneens hun aandeel. Er is proces-verbaal opgemaakt. *Bron: Politie.nl.*

Hond dood door vergiftigd aas

De politie waarschuwt voor vergiftigd aas dat in de omgeving van het natuurgebied Reutummerweuste in Reutum is aangetroffen. Een vrouw uit Reutum liet haar twee hondjes uit op het zandpad in het verlengde van de Haarlefertseweg in Reutum in de omgeving van het natuurgebied. Toen ze daar liep zag ze een buizerd vanuit een boom naar beneden vallen die met gespreide vleugels bleef liggen. De vogel kon niet meer vliegen. Direct daarna zag ze haar hond iets eten wat in de berm lag en gelijk daarna begon de hond te braken en te verkrampen. Behandeling door de dierenarts mocht niet meer baten. De buizerd is niet meer aangetroffen en het vermoeden bestaat dat het dier ook van het vergiftigd aas had gegeten. Bureau Milieuzaken van de politie doet onderzoek naar de zaak. *Bron: Blik op Nieuws*

Kat verliest poot

De eigenaar van kat Regenboog in Stedenwijk-Zuid Almere zag hoe het dier zich met zijn laatste krachten naar huis sleepte. Hij kwam aanlopen met een vossenklem nog aan zijn poot! De klem zat muurvast en moest door een dierenarts onder verdoving worden verwijderd. De kat moet een poot missen en aan de pijnstillers. Vermoedelijk zijn er in de omgeving van Stedenwijk-Zuid veel meer katten verdwenen, of gewond thuisgekomen. De kwestie heeft de aandacht van Dierenbescherming en politie. *Bron: De Almere (Almere).*

Mocht u getuige zijn van jachtmisstanden, laat u ons dat alstublieft weten.

Voor anti-jachtgroepen is er eens per half jaar een overleg. Meer informatie hierover kunt u contact opnemen met Jan van den Berg, tel: 054-736 13 22.

Als u informatie heeft voor deze rubriek of wilt reageren, kunt u mailen naar de redactie van Argus. Het redactieadres vindt u in het colofon.

Uit(z)waaien op Vlieland

Begin maart even een weekendje op Vlieland. Uitwaaien. Dat was de bedoeling. Maar helaas. Het zou heel anders lopen...

Vorig jaar juli verschenen in de plaatselijke en landelijke media de eerste berichten over een vos, die op Vlieland zou zijn waargenomen. Onder de kreet “**De vos die op Vlieland is aangetroffen, verstoort het ecosysteem en zal verwijderd moeten worden**” luidde Staatsbosbeheer (SBB) de **noodklok**. De beheerorganisatie achtte het

In de maanden hierna wisten jagers van de plaatselijke Wildbeheereenheid drie vossen te schieten. Omdat deze resultaten onvoldoende waren, besloot SBB het over een andere boeg te gooien: In samenwerking met vossendeskundige Jaap Mulder werden er op het eiland zogenaamde niet-dodende strikken en ‘soft-catch’ klemmen geplaatst waarmee vossen konden

toevallig’ liep ik dan ook nietsvermoedend tegen deze mevrouw met haar terriërs aan. Vol trots vertelde ze mij dat ze de hondjes vaak in de Belgische Ardennen en in Duitsland laat trainen

op jonge vossen en zwijntjes. Volgens haar ‘kuffelden’ de hondjes deze dieren dan dood. Het was een walgelijk verhaal.

Later hoorde ik dat ze, voorafgaand aan de jachtpartij de honden, twee dagen en nachten in de auto had opgesloten! Hoe gek kun je zijn met je huisdieren... Al met al een uiterst

bedenklijke actie van Staatsbosbeheer die op deze manier kennelijk meent het beheer over een natuurgebied te moeten uitvoeren.

niet aannemelijk dat de vos op eigen gelegenheid naar het eiland zou zijn gekomen. Hoe dat wel zou zijn gebeurd, is nog onduidelijk. Volgens SBB zou de vos vele honderden nesten van aalscholvers, lepelaars en (zilver)meeuwen op het eiland hebben leeggeroofd. Vlieland is uniek, omdat veel vogelsoorten, zoals de aalscholver, hier op de grond broeden en niet in de bomen.

worden gevangen zonder ze te doden of te verminken. Nog eens zes vossen werden er op deze manier gevangen en vervolgens alsnog geschoten.

Echter noch na toepassing van deze ‘dier-vriendelijke’ methode bleek er nog steeds tenminste één vos op Vlieland over te zijn. Daarom werd de hulp ingeroepen van een Belgische dame, die met haar hondjes in staat werd geacht ook deze laatste vos te kunnen vangen. Uiteraard vond deze vossenjacht uitgerekend plaats om het moment dat wij meenden het eiland te moeten vereren met een bezoek. ‘Stom

